

Cijfers Zeeuwse Landbouwsector

Waaronder de Indicatoren uit het
Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied
Provincie Zeeland

21/03/2025

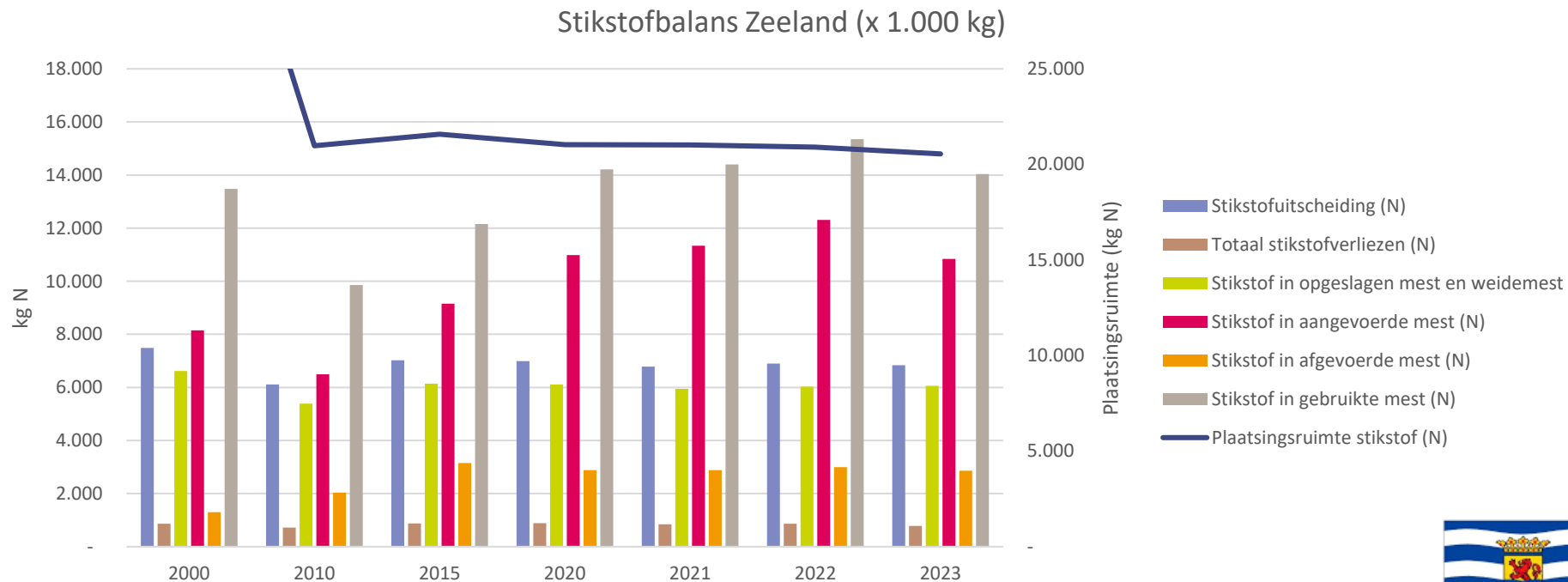
- Doel Rapportage Cijfers Zeeuwse Landbouwsector
 - Meetbaar maken van het provinciaal Zeeuws beleid op het gebied van landbouw
 - Indicatoren uit Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied per beleidsthema
 - Factsheet met cijfers over de Zeeuwse landbouwsector
 - Economische cijfers en teeltspecifieke gegevens

- Gebruik gemaakt van publiek beschikbare databronnen
 - Meest actueel beschikbare gegevens
 - Gegevens opgenomen zoals beschikbaar in februari en maart 2025
 - In de mate van het mogelijke de evoluties weergegeven tussen 2010 en 2024
 - 2010 - 2015 - 2020 - 2021 - ...
 - Zeeuwse cijfers indien beschikbaar, anders Nederlands cijfers

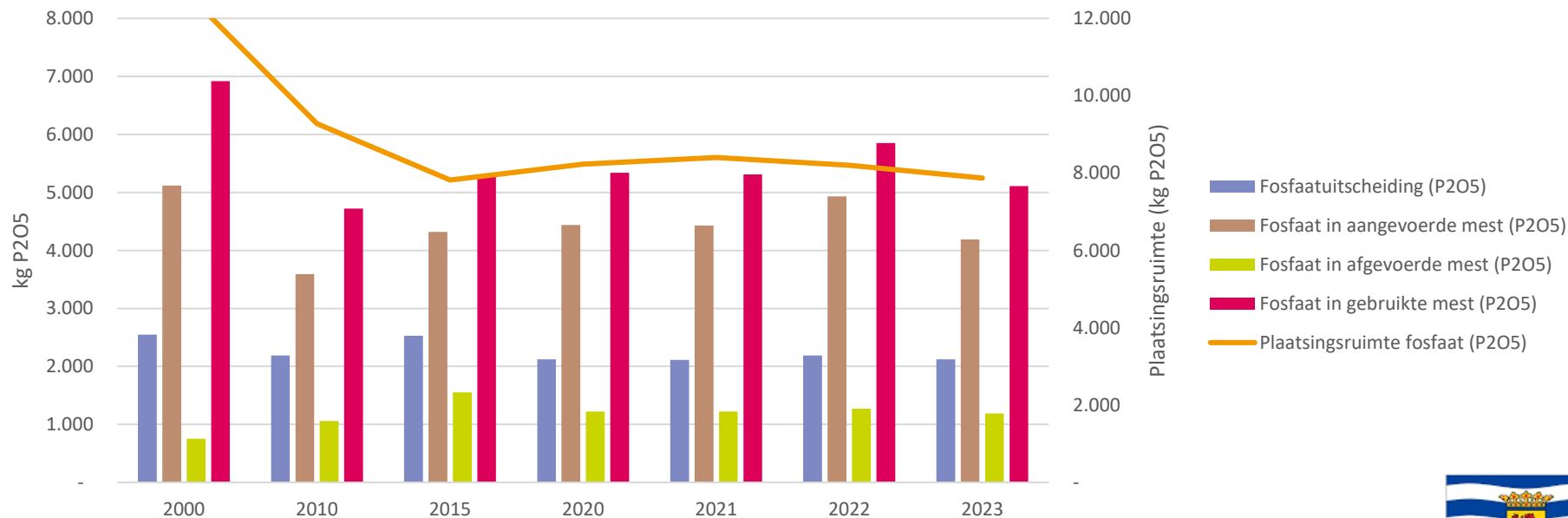
Indicatoren uit Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied per beleidsthema

• Stikstofbalans Zeeland

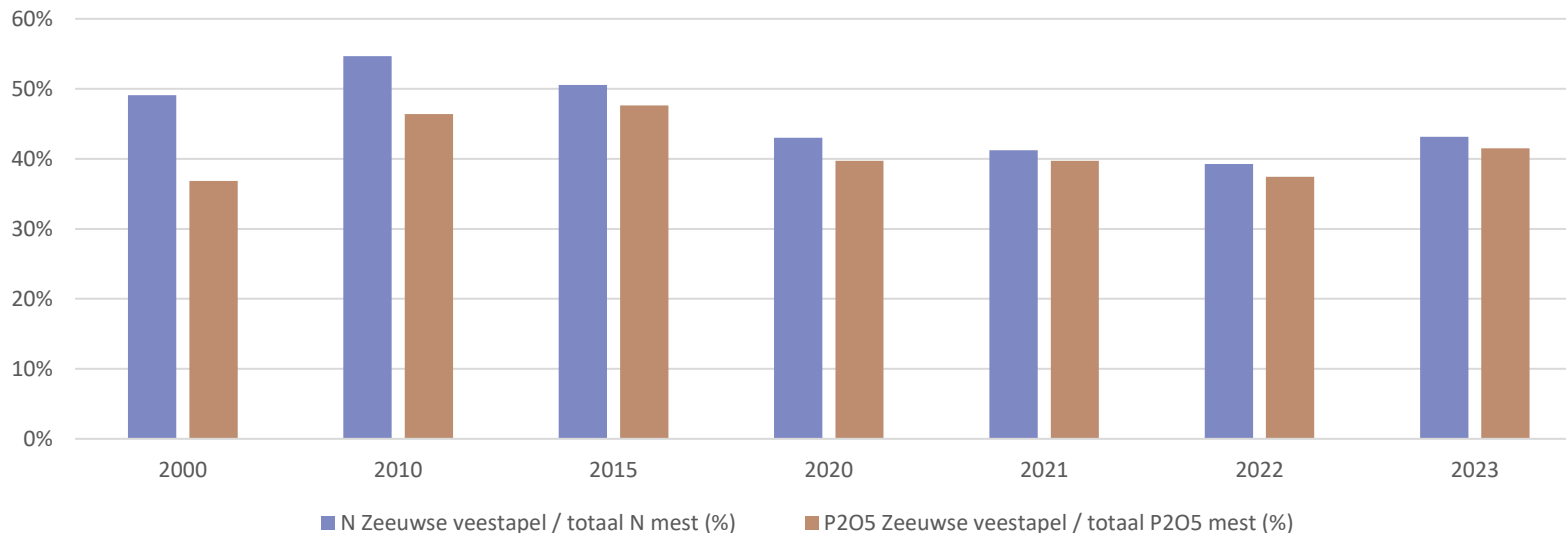
• Fosfaatbalans Zeeland

Fosfaatbalans Zeeland (x 1.000 kg)

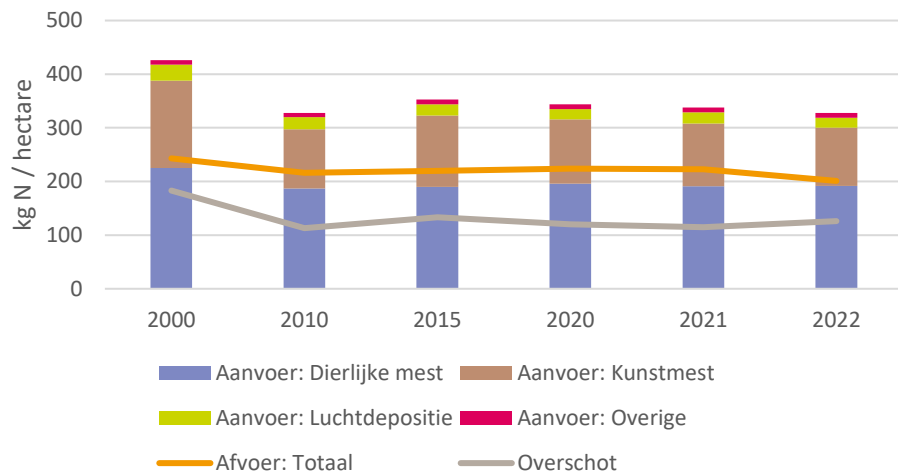
- Herkomst dierlijke mest op basis van verhouding stikstof en fosfaat in gebruikte dierlijke mest versus stikstof- en fosfaatuitscheiding Zeeland
 - Aandeel N en P2O5 Zeeuwse veestapel / totaal N en P2O5 mest (%)

Herkomst mest

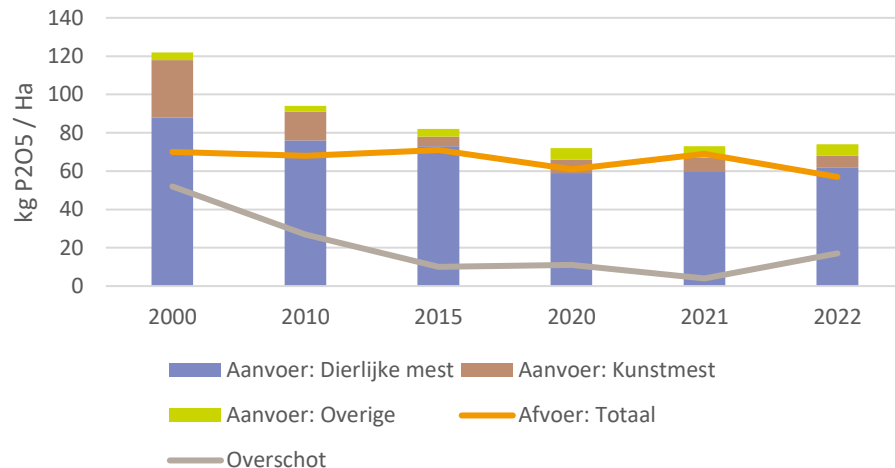

- Evolutie aanvoer stikstof en fosfaat op landbouwgrond

Evolutie aanvoer stikstof op landbouwgrond

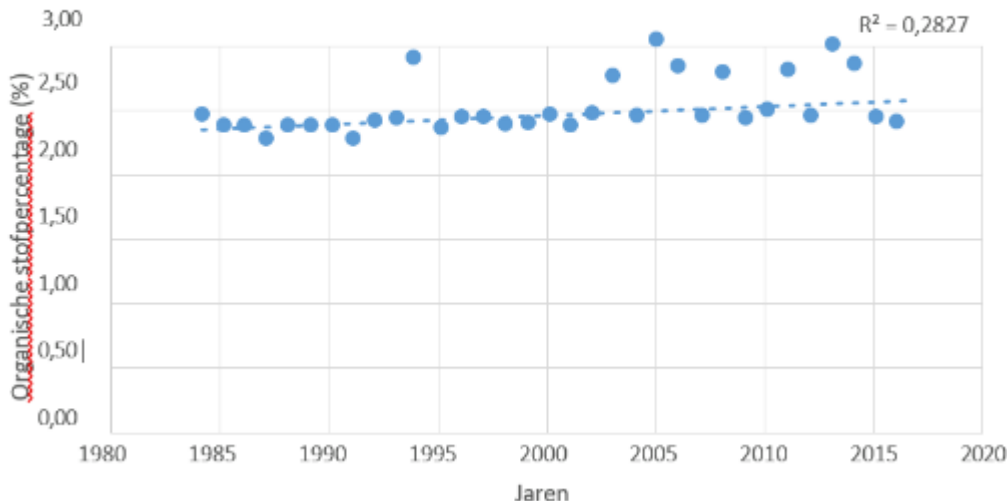

Evolutie aanvoer fosfaat op landbouwgrond

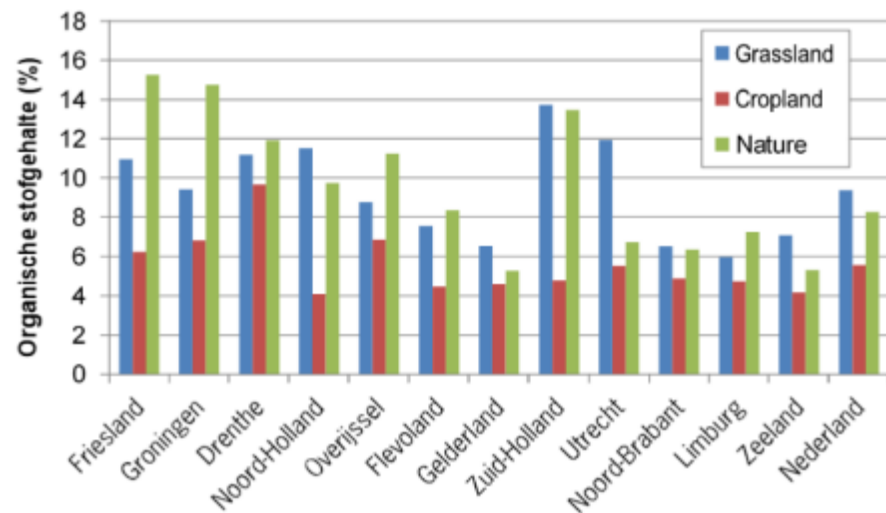

- Organische stofgehalte

Gemiddelde trend organische stofgehalte bouwland Zuidwest klei
Provincie Zeeland, periode 1984-2017

2015

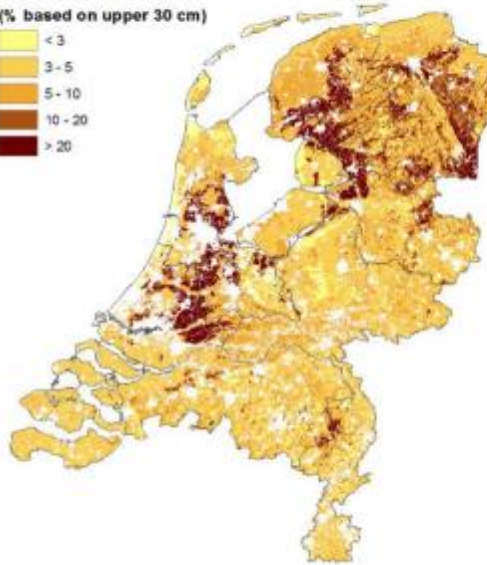
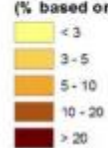

- Eurofins kan tegen bijbetaling een analyse doen van de ontwikkelingen van het Organische stofgehalte in de Zeeuwse bodem

- Organische stofgehalte

Soil organic matter content
(% based on upper 30 cm)

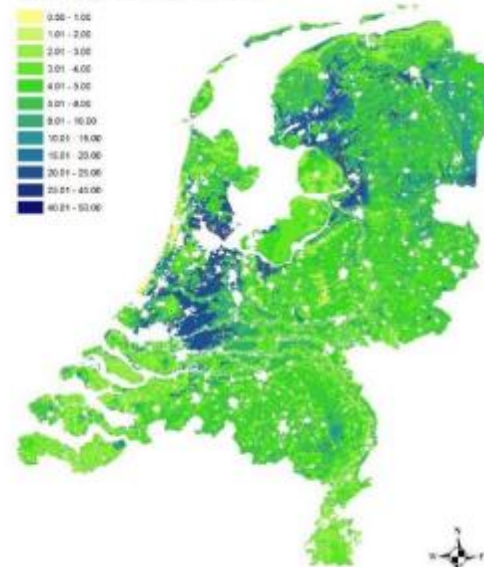

1998

Organische stofgehalte 0-30cm

Legenda

Densiteitsde organische stofgehalte per stratum

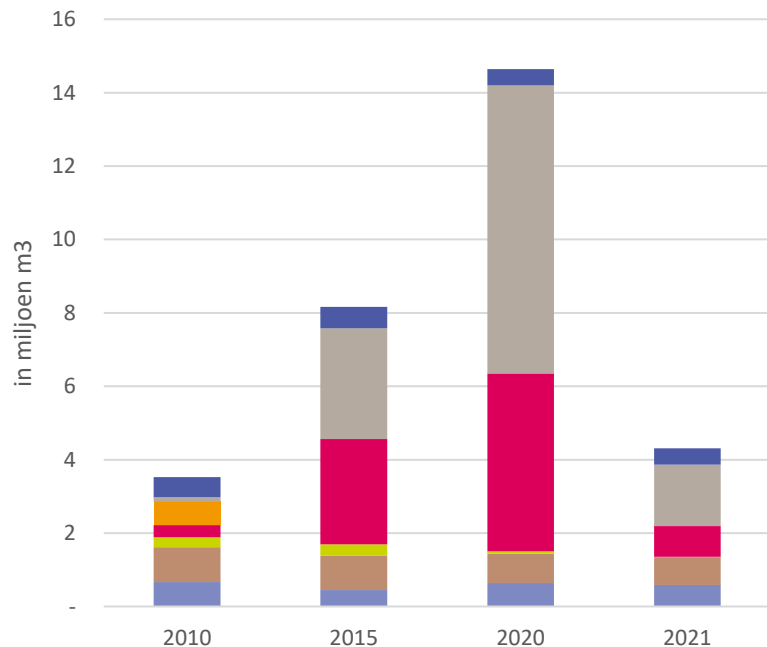

2018

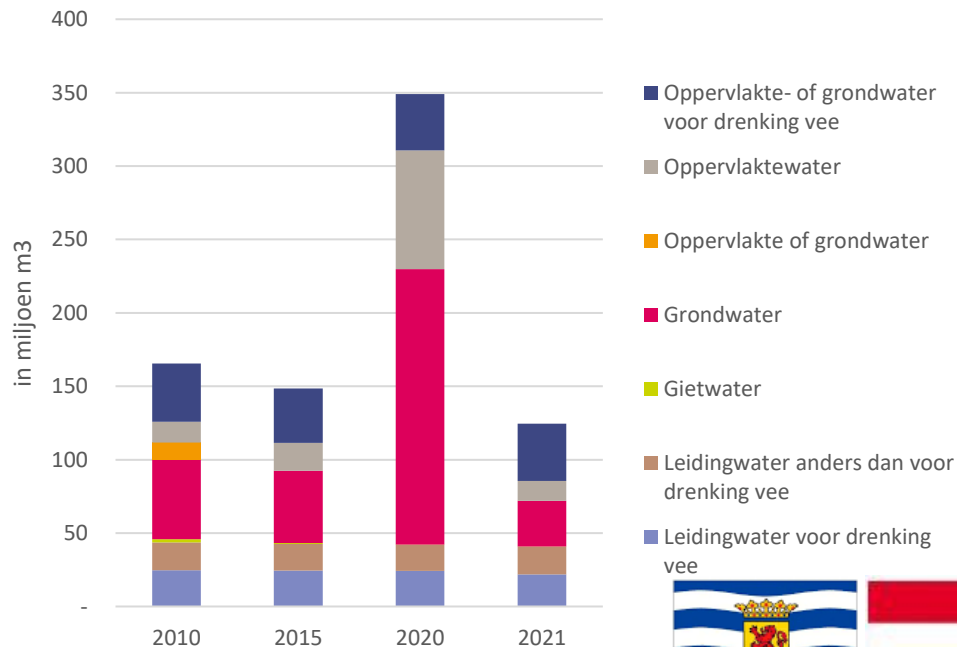

- Watergebruik land- en tuinbouwsector naar oorsprong en doel

Stroomgebied Schelde

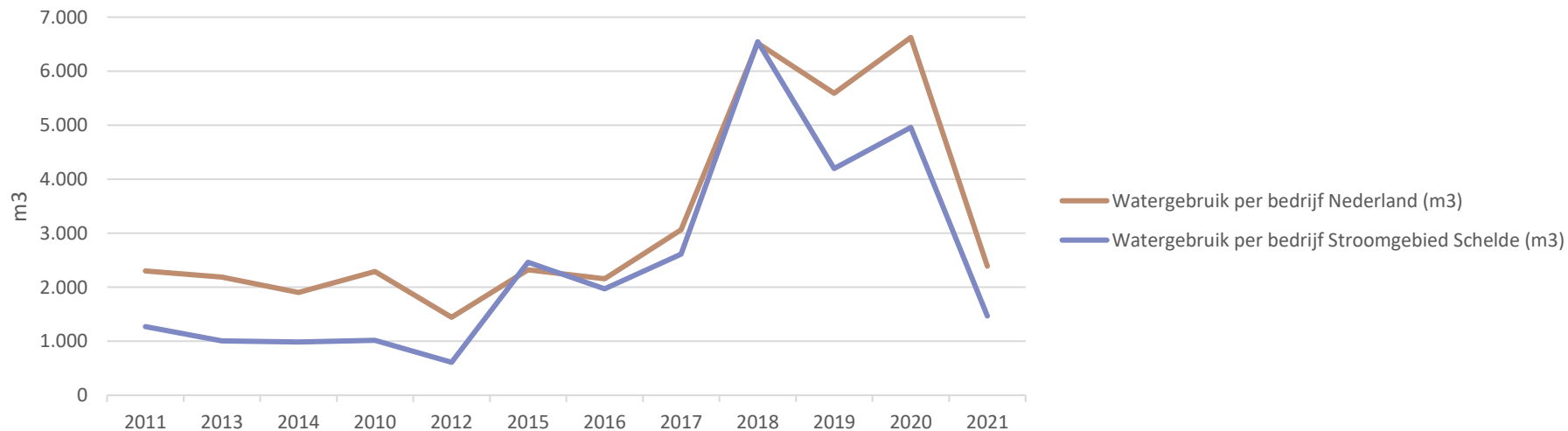

Nederland

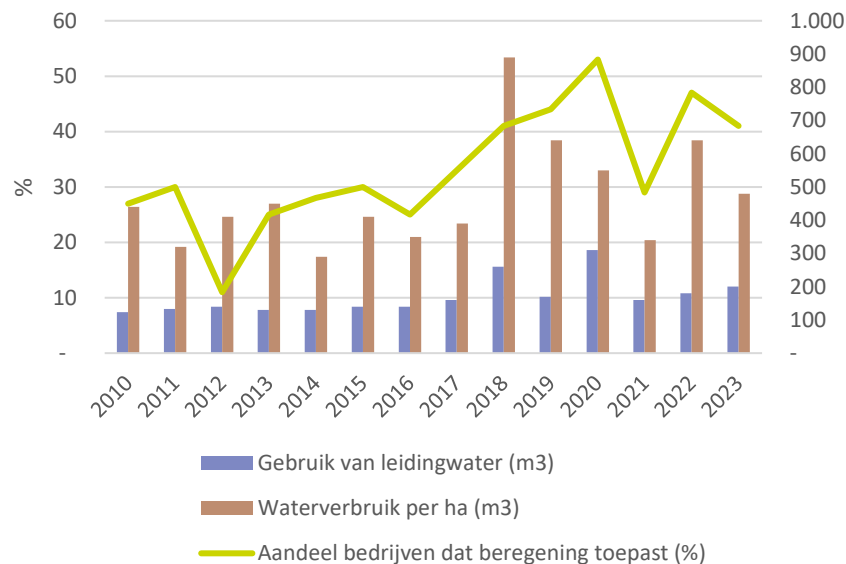
- Gemiddeld watergebruik per landbouwbedrijf

Watergebruik per landbouwbedrijf

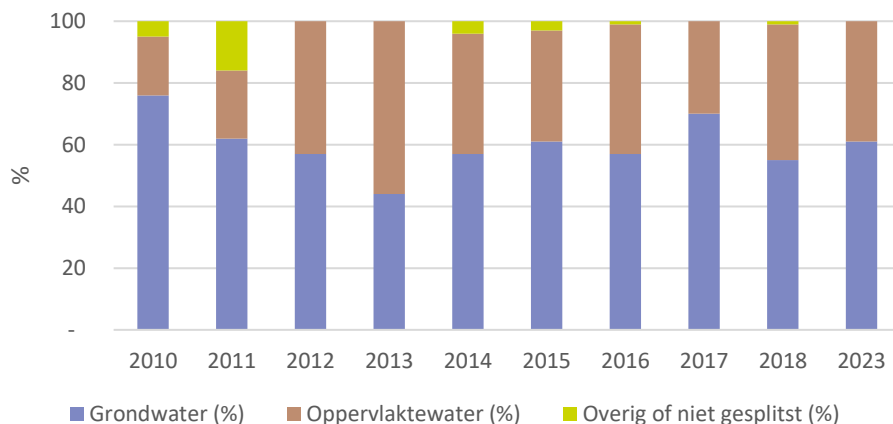

- Watergebruik akkerbouwbedrijf

Watergebruik akkerbouwbedrijven

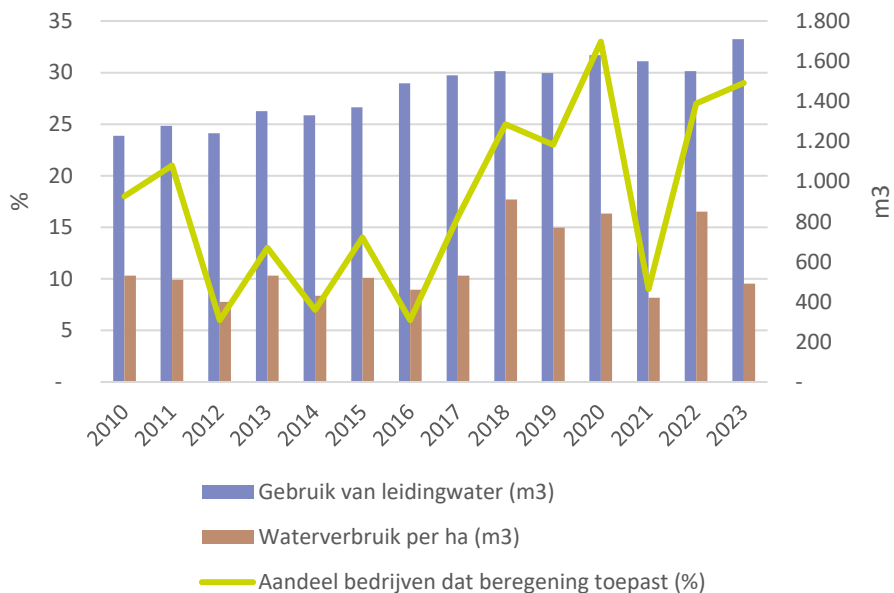

Herkomst van beregeningswater
akkerbouwbedrijf

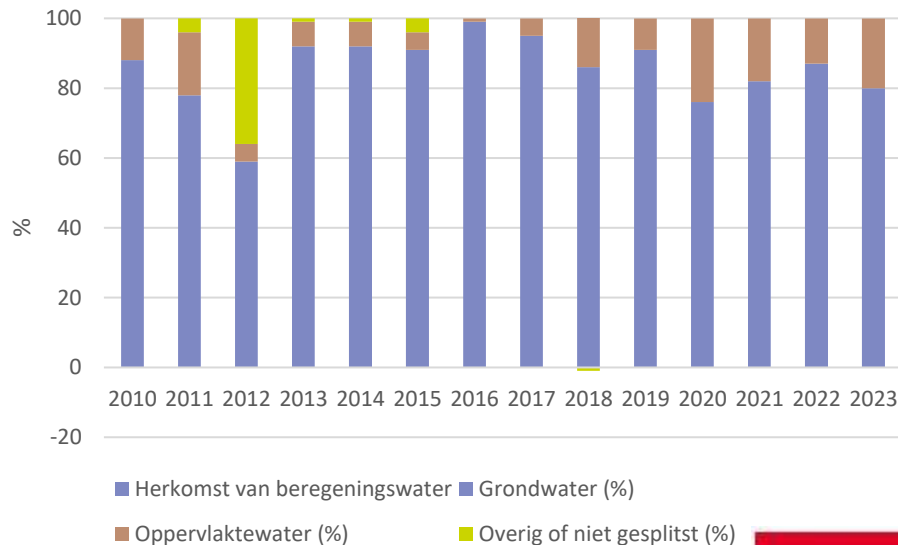

- Watergebruik melkveebedrijf

Watergebruik melkveebedrijven

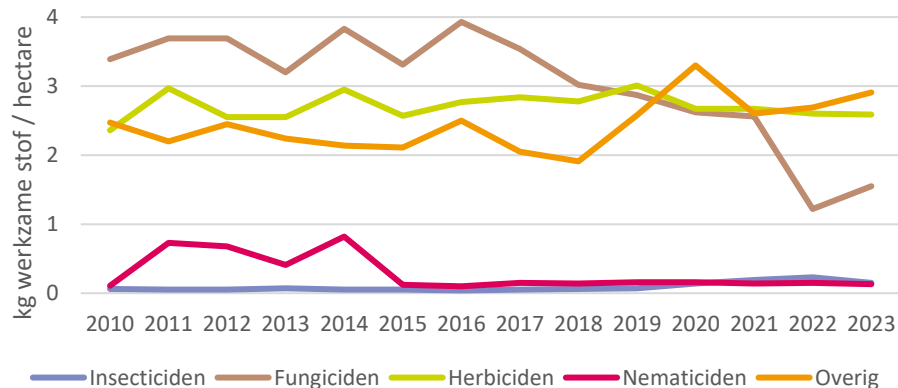
Herkomst van beregeningswater melkveebedrijf

- Gebruik gewasbescherming per landbouwbedrijf

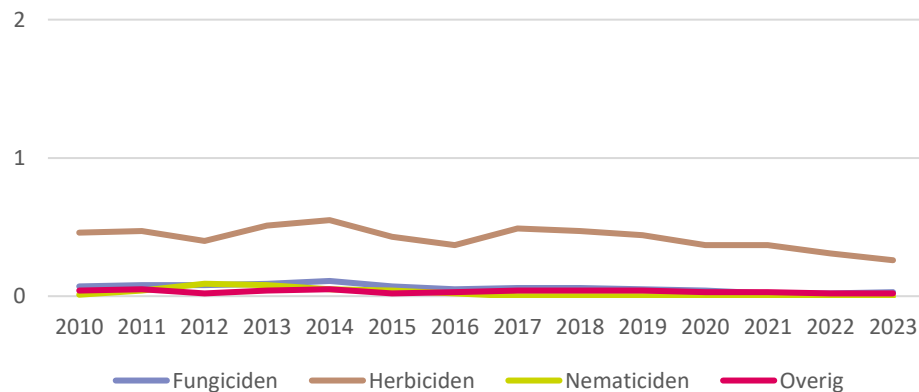
Gewasbescherming akkerbouwbedrijven

Gebruik van chemische middelen (kg werkzame stof per hectare)

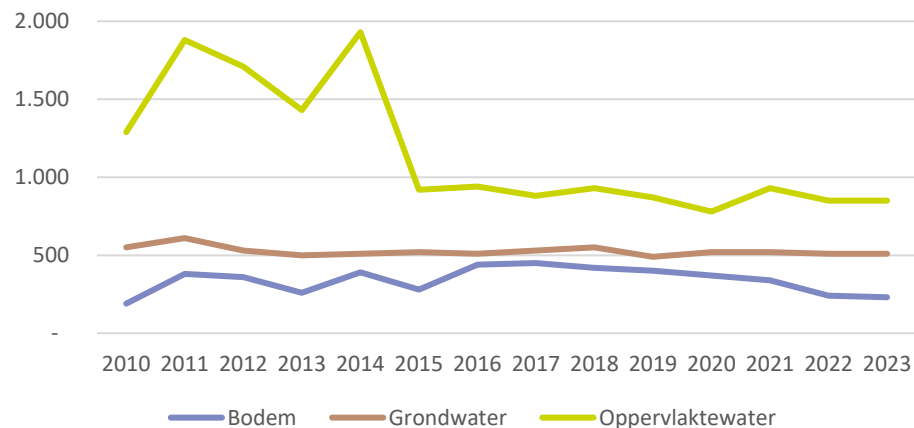
Gewasbescherming melkveebedrijven

Gebruik van chemische middelen (kg werkzame stof per hectare)

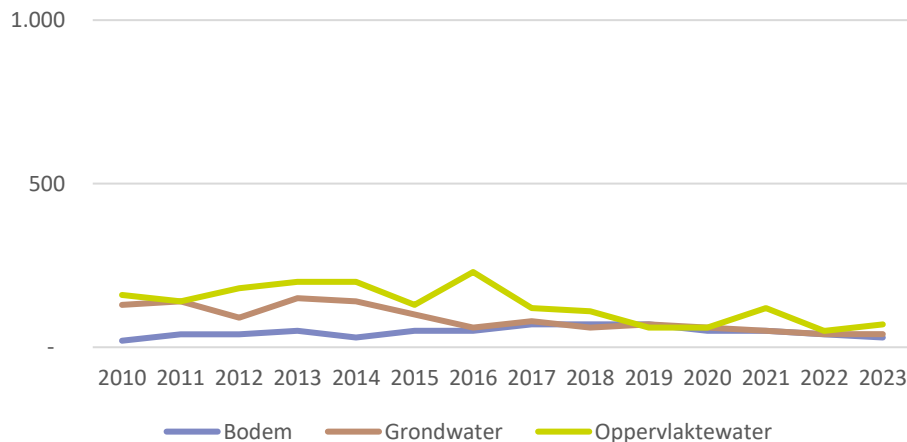

- Gebruik gewasbescherming per landbouwbedrijf

Gewasbescherming akkerbouwbedrijven
Totaal milieubelastingspunten per hectare

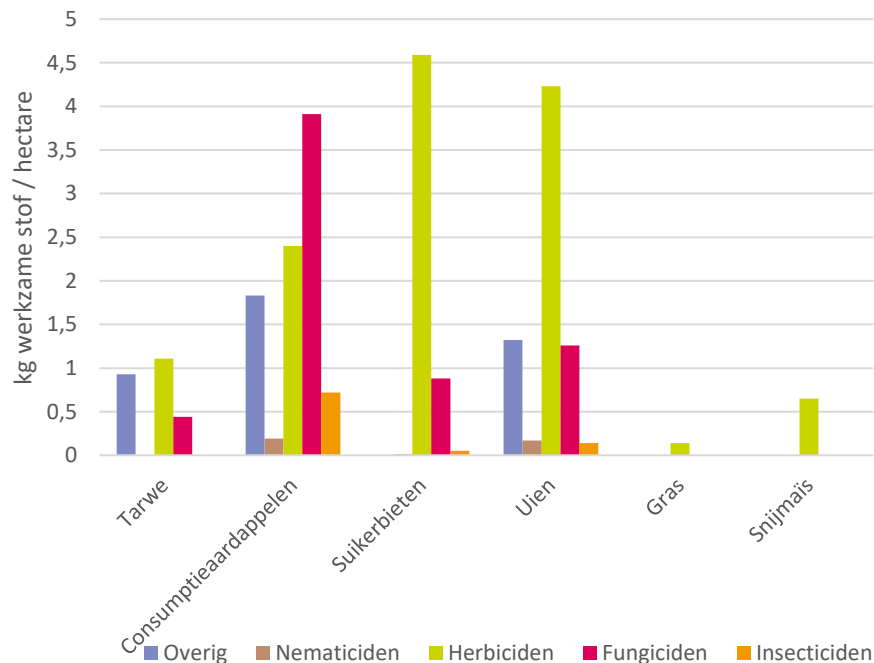

Gewasbescherming melkveebedrijven
Totaal milieubelastingspunten per hectare

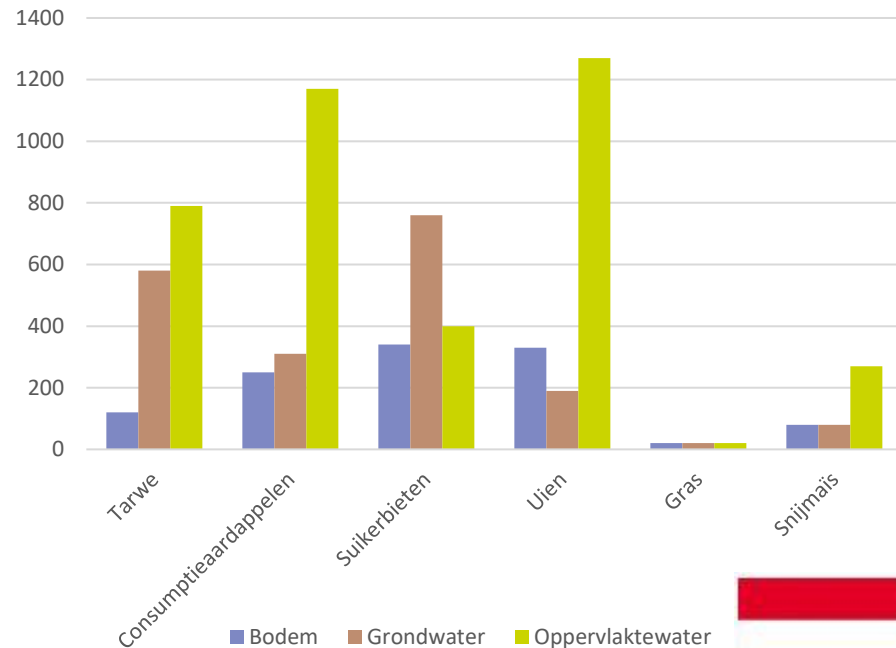

- Gebruik gewasbescherming per teelt

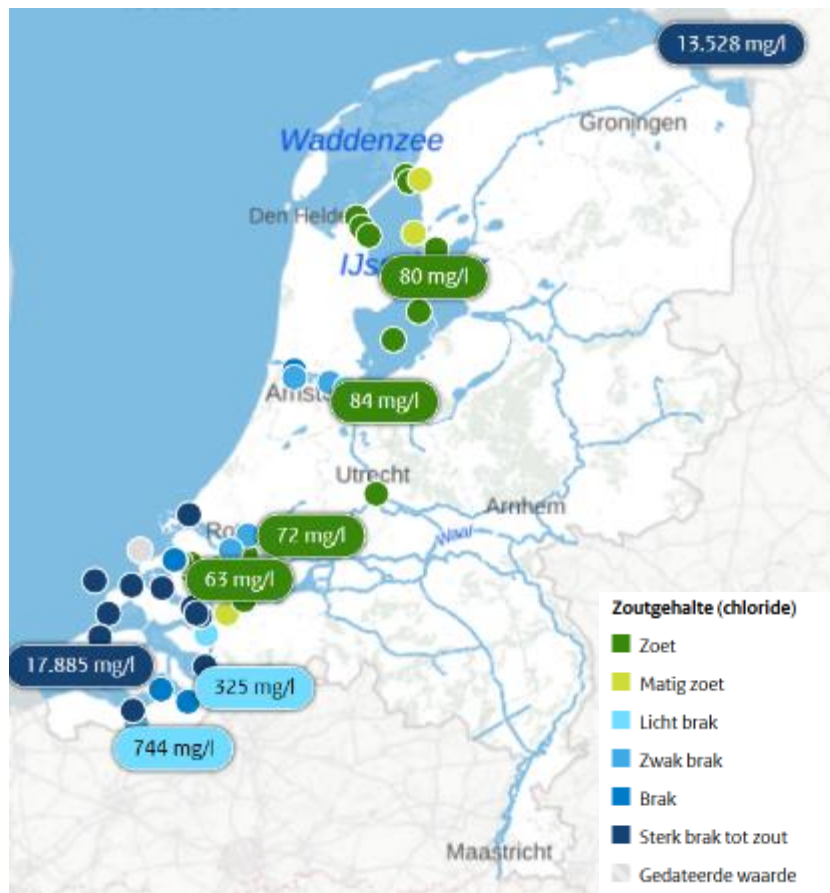
Gebruik van chemische middelen (2023)

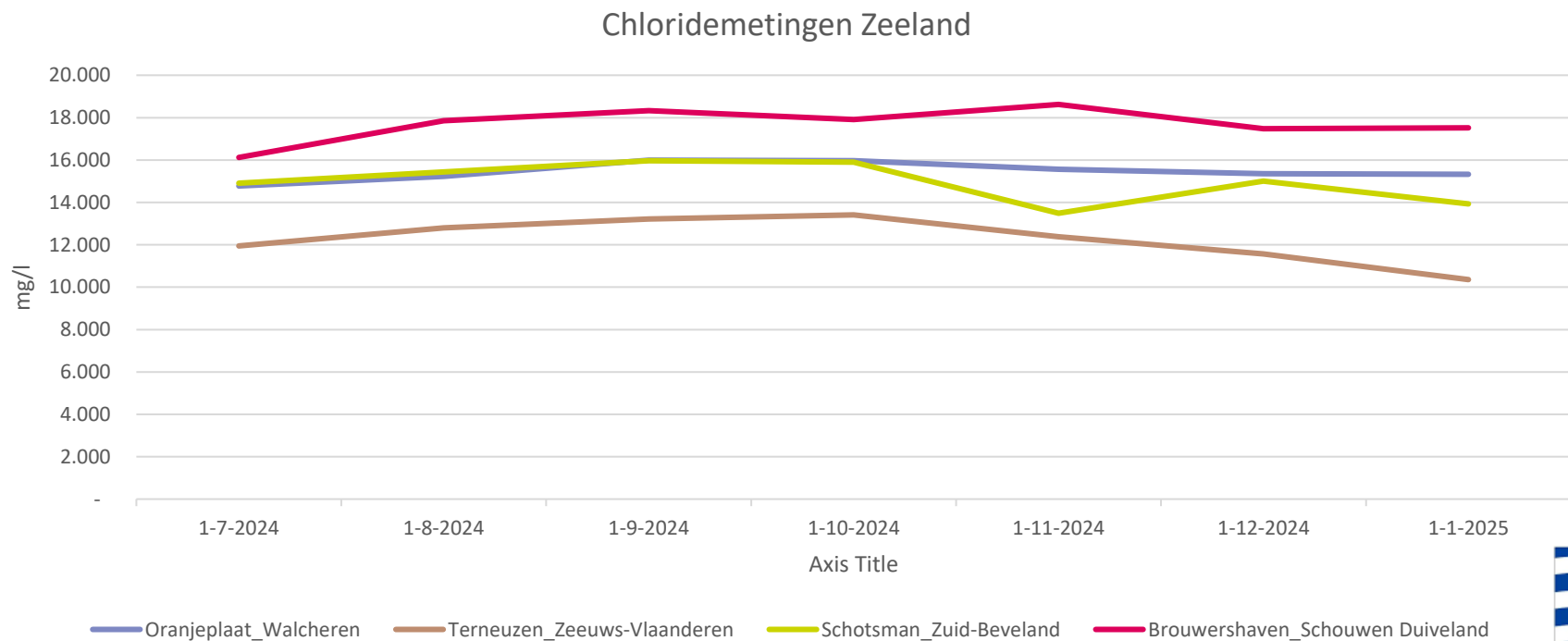
Totaal milieubelastingspunten per hectare

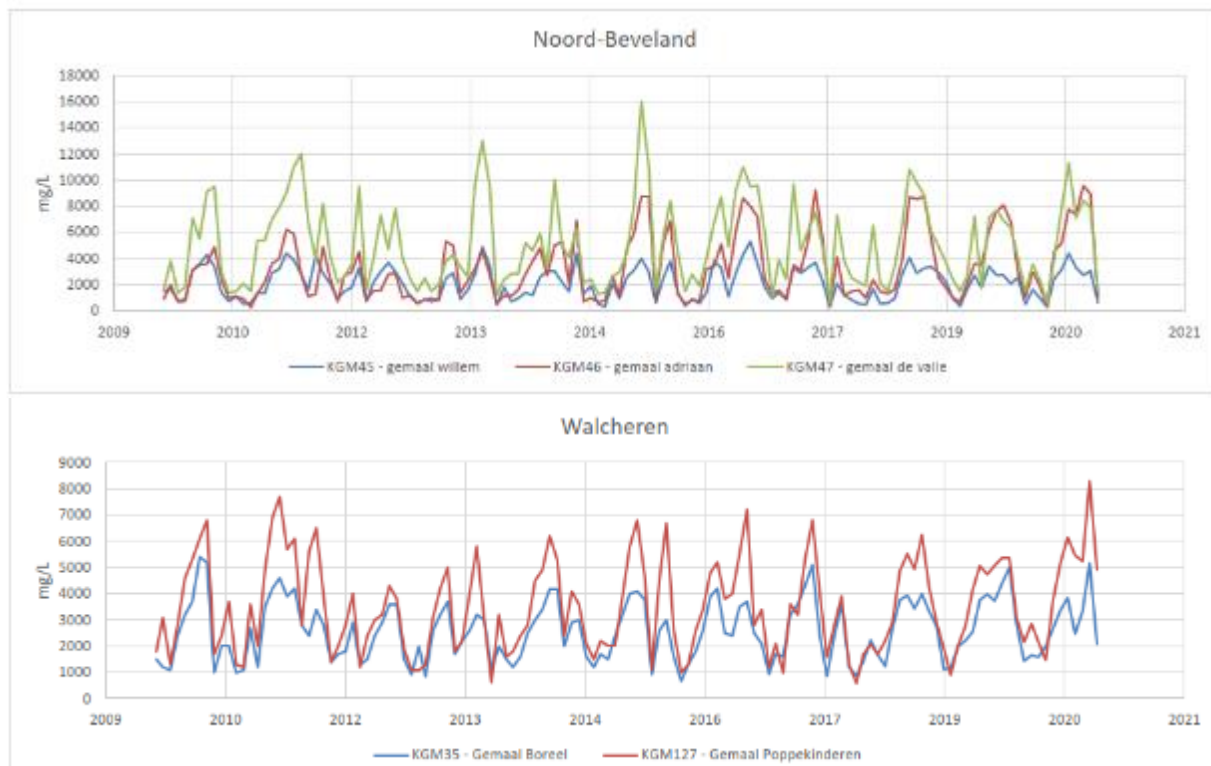
- Chloridemetingen oppervlaktewater (februari 2025)

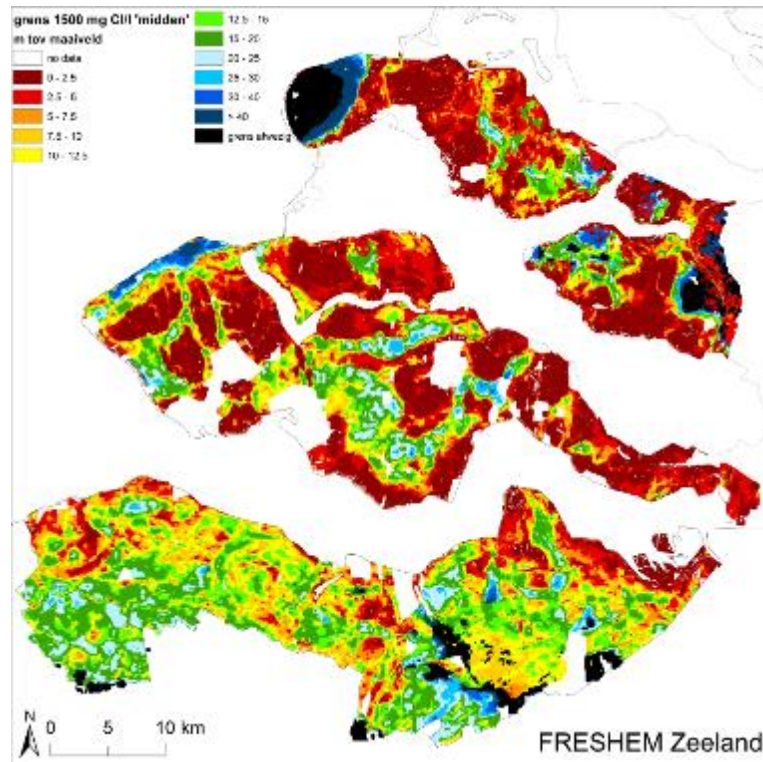
- Chloridemetingen oppervlaktewater

- Chloridemetingen gemalen

- Zoet-zoutverdeling Zeeuwse ondergrond
 - Een chloridegehalte van 1.500 mg/l wordt in Zeeland door agrariërs als landbouwkundig zoet aangemerkt, een zoutgehalte waar veel gewassen nog net tegen kunnen

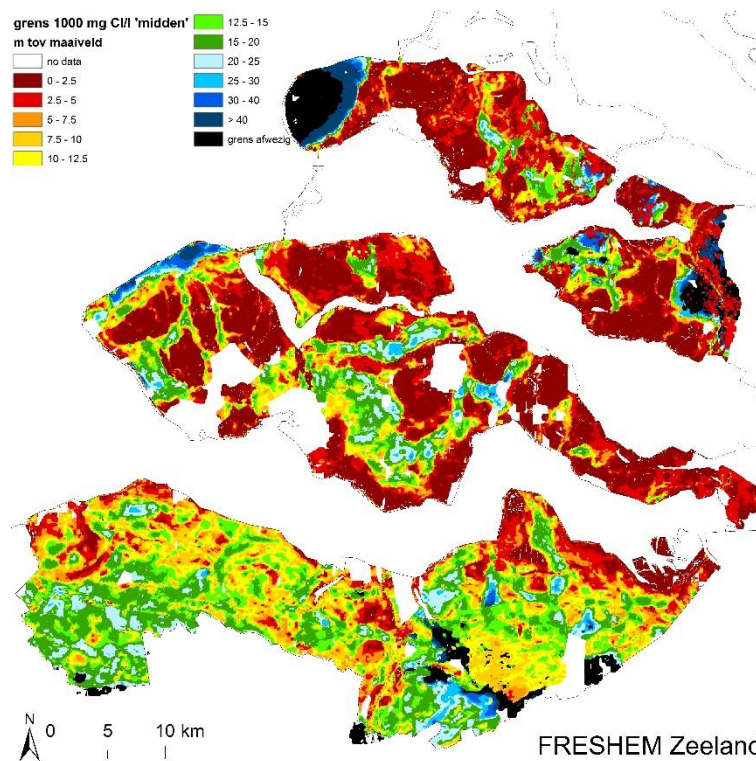

Zoet water - NIEUW

connecting
agri&food

- Zoet-zoutverdeling Zeeuwse ondergrond
 - Chloridegehalte van 1.000 mg/l

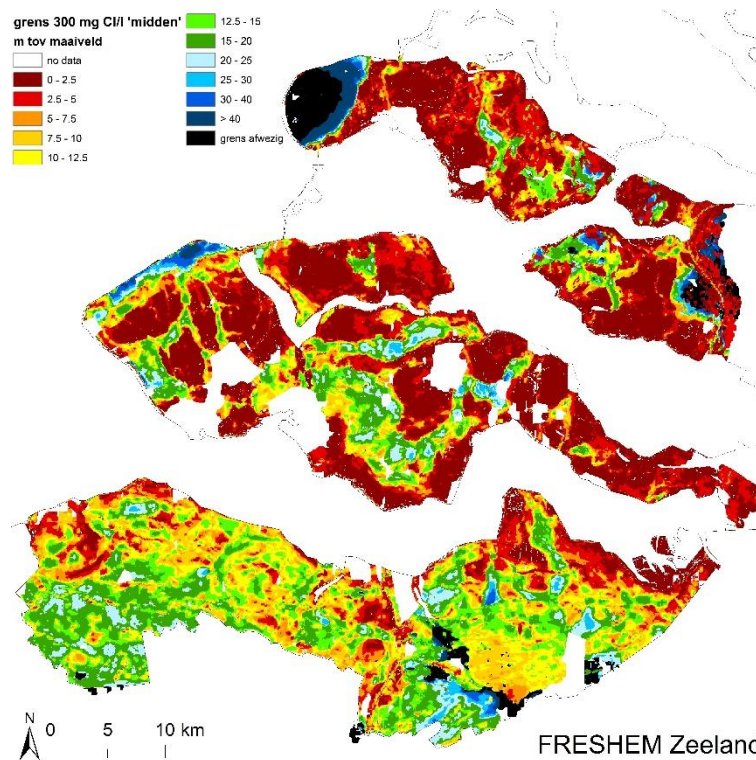

Zoet water - NIEUW

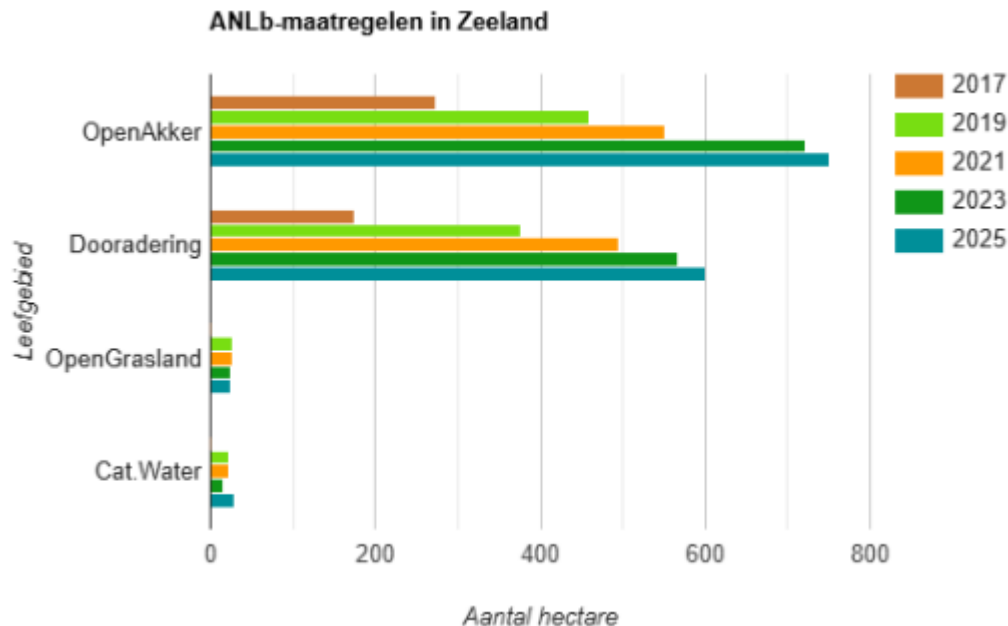

connecting
agri&food

- Zoet-zoutverdeling Zeeuwse ondergrond
 - Chloridegehalte van 300 mg/l

- Oppervlakte agrarisch natuurbeheer en aandeel in totale areaal Zeeland
 - Landschapselementen zijn onderdeel van ‘Dooradering’

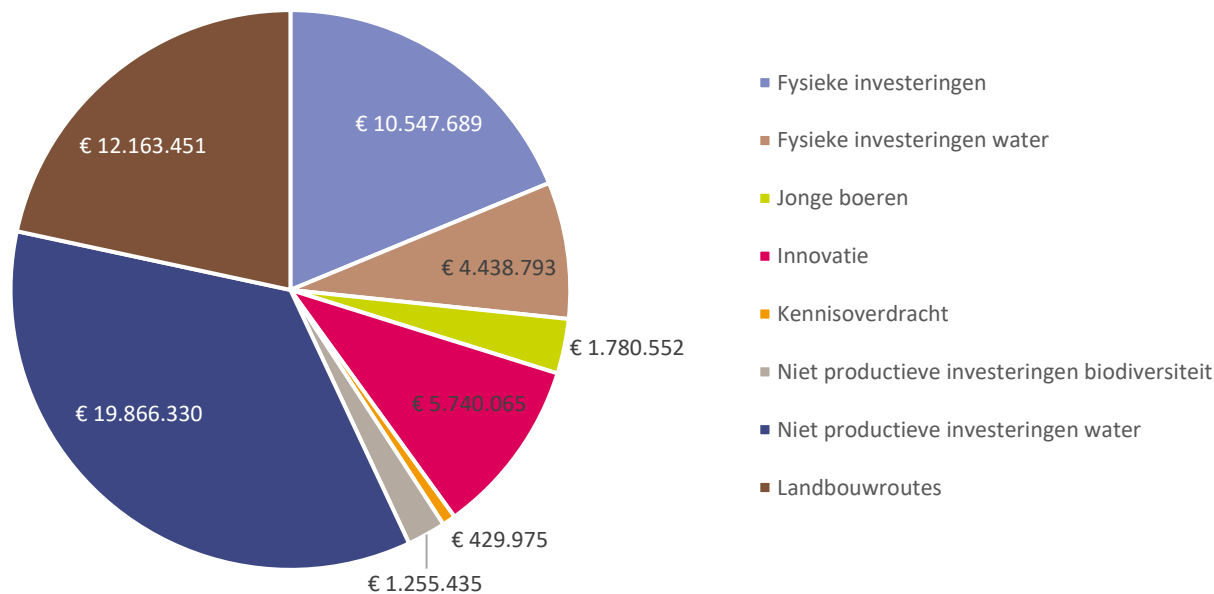
- In 2023 had de provincie Zeeland 119.012 ha cultuurgrond, waarvan ruim 1% als agrarisch natuurbeheer wordt beheerd

- Overzicht maatregelen Functionele Agrobiodiversiteit (FAB)
 - Tijdens het Interreg-project FABulous Farmers (2019-2023) namen de drie Zeeuwse demobedrijven meerdere FAB-maatregelen per bedrijf
 - Tijdens het Interreg-project FABulous Farmers (2019-2023) namen de Zeeuwse studiegroepleden die bij het project betrokken waren minstens één FAB-maatregel
 - De ervaringen uit het Interreg-project FABulous Farmers leren dat bedrijven met externe begeleiding progressie maken in het aantal genomen FAB-maatregelen en deze combineren

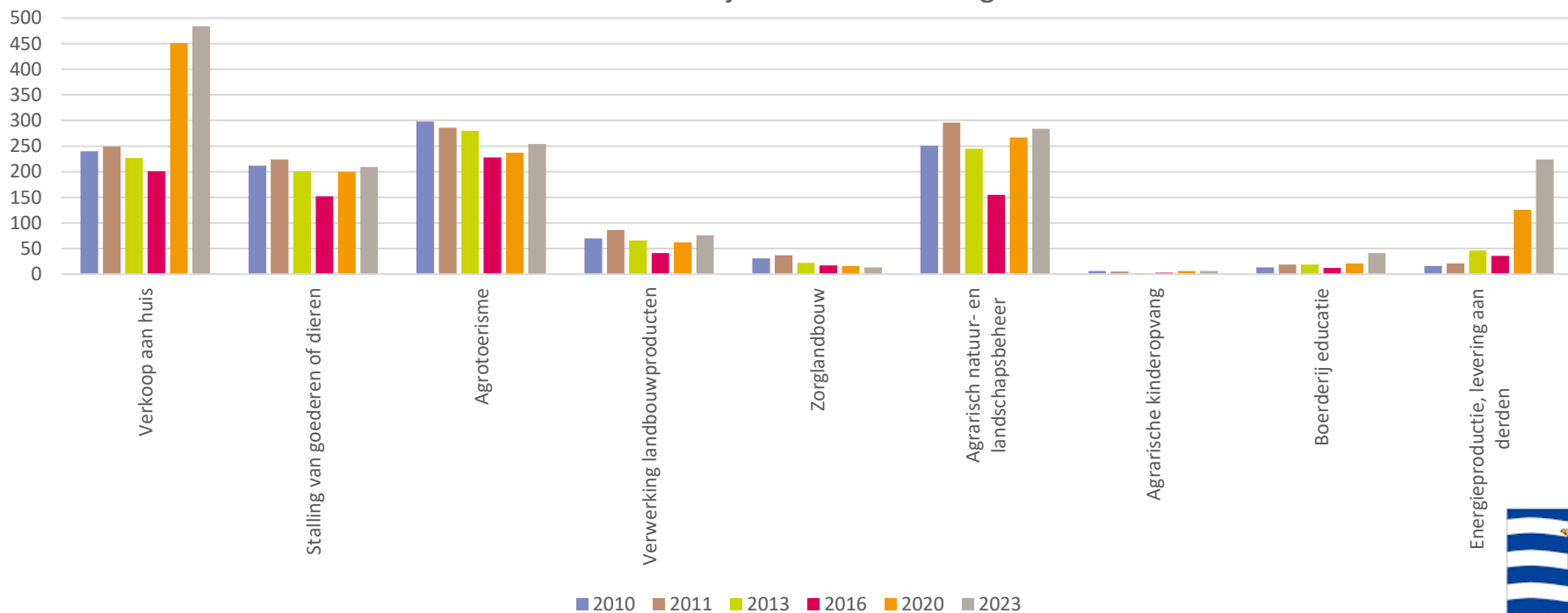
- Beschikte bedragen Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) 2014 -2022
 - Cijfers POP2 (2007-2013) zijn niet te vergelijken met POP3
 - Tijdens POP2 is in Zeeland vooral ingezet op algehele plattelandsontwikkeling zonder directe link met de landbouw

Beschikte bedragen (€) 2014-2022 Plattelandsontwikkelingsprogramma

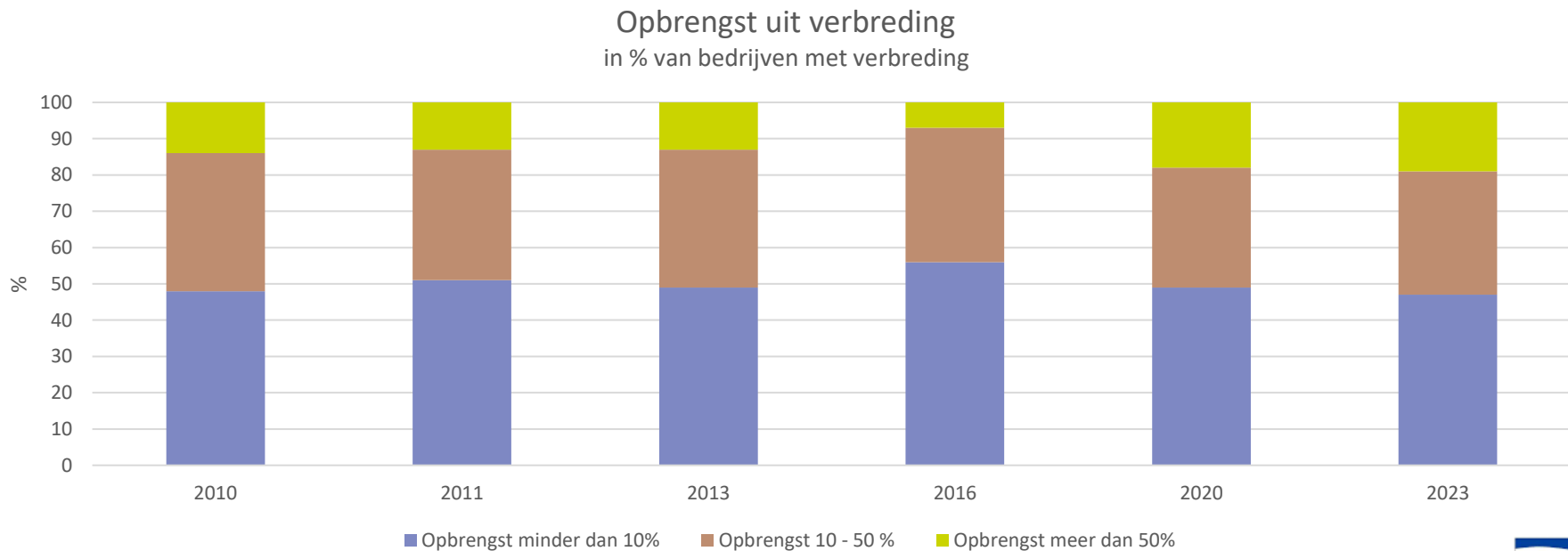

- Aantal landbouwbedrijven met verbredingsactiviteiten Zeeland

Aantal landbouwbedrijven met verbredingsactiviteiten

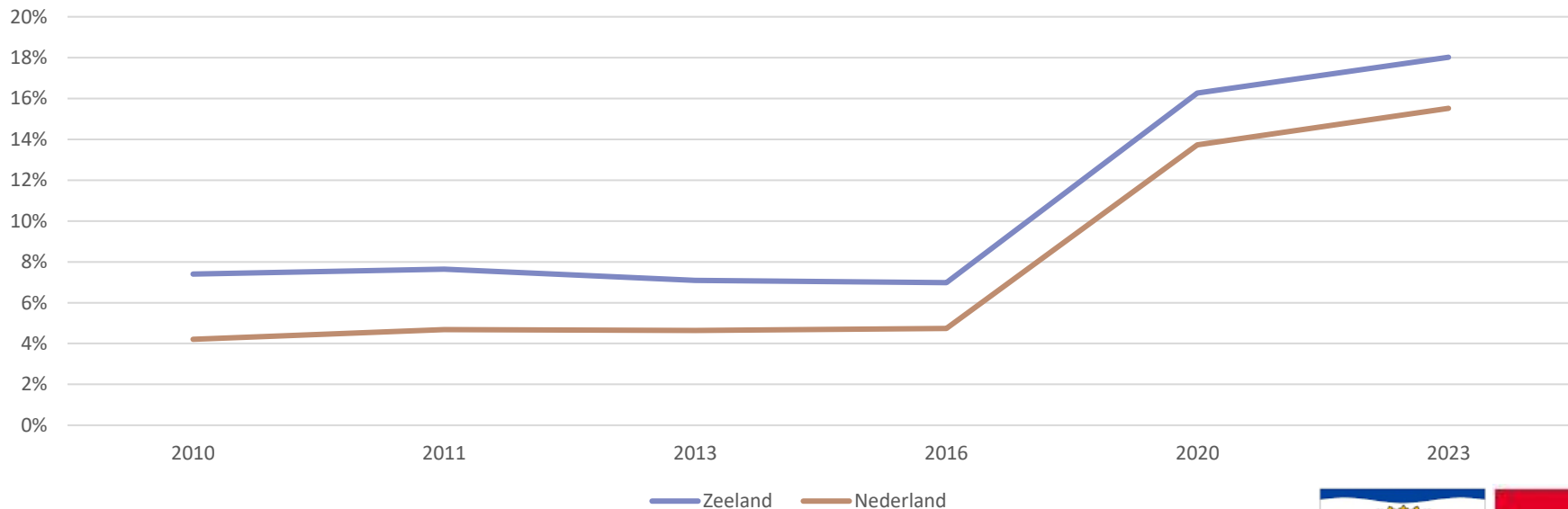

- Opbrengst uit verbredingsactiviteiten Zeeland

- Aandeel korte keten bedrijven Zeeland en Nederland

Aandeel korte keten bedrijven

- Schatting totale omzet via korte ketens op agrarische bedrijven Zeeland
 - Schatting totale omzet via korte ketens op agrarische bedrijven, x 1 miljoen euro, 2020-2023

Provincie	2020	2023	% groei	Aandeel 2023 in landelijke omzet
	Opbrengst korte keten	Opbrengst korte keten		
Zuid-Holland	371	528	42	24%
Noord-Brabant	249	347	39	16%
Gelderland	160	302	89	14%
Noord-Holland	192	209	9	9%
Flevoland	90	181	101	8%
Limburg	130	168	29	8%
Overijssel	89	131	47	6%
Friesland	47	90	91	4%
Drenthe	44	75	70	3%
Zeeland	43	72	67	3%
Groningen	30	63	110	3%
Utrecht	34	49	44	2%
Totaal Nederland	1.479	2.216	Gem. 50%	100%

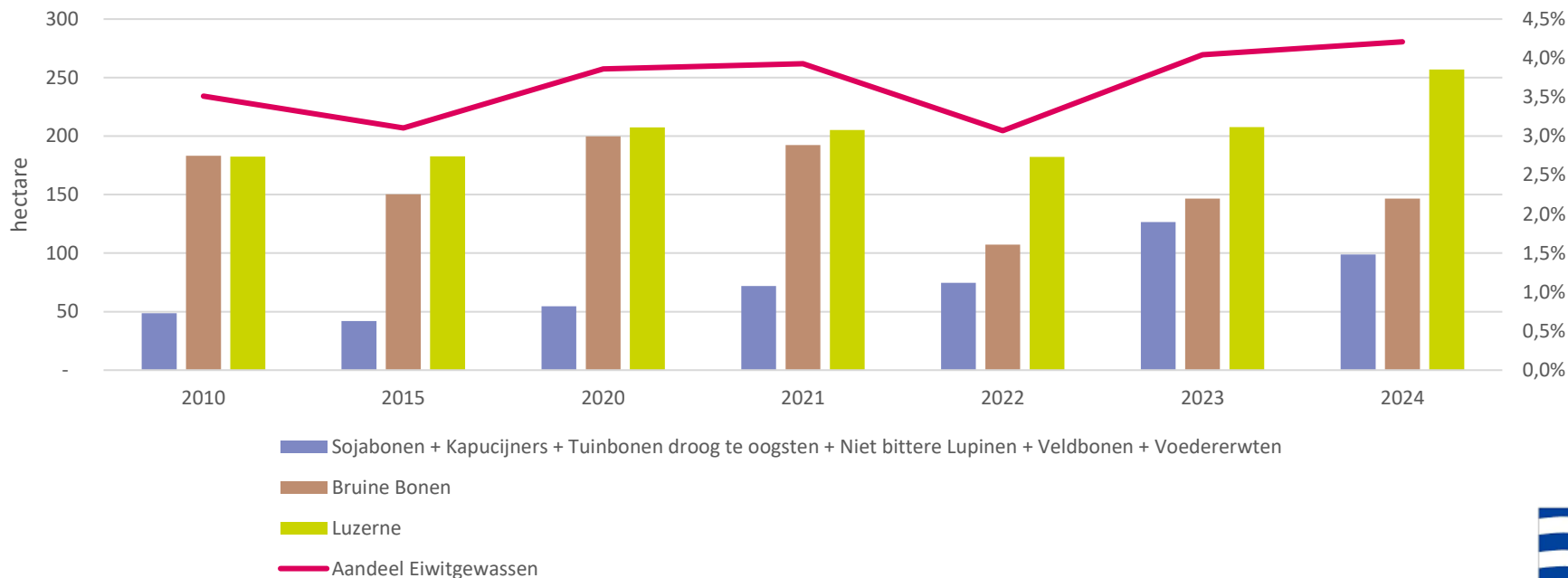

- KPI's Biodiversiteitsmonitor akkerbouw
 - Project Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw Zuidwestelijke Delta (BMA) in 2020 gestart op initiatief van de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland en in 2024 opgeschaald naar 80 akkerbouwers uit de 3 provincies
 - Punten voor behaalde KPI-scores als basis voor een beloning
 - Gehanteerde KPI's:
 - Stikstofbodemoverschot (kg N/ha)
 - Ammoniakemissie (kg NH₃/ha)
 - Fosfaatbalans (kg P₂O₅/ha)
 - Broeikasgasemissie (kg CO₂ eq/ha)
 - Organische stofaanvoer (kg EOS/ha)
 - Milieubelastingspunten - Bodemleven
 - Milieubelastingspunten - Waterleven
 - Milieubelastingspunten - Grondwater
 - % rustgewassen
 - % bodembedekking
 - Gewasdiversiviteit (bouwplan)

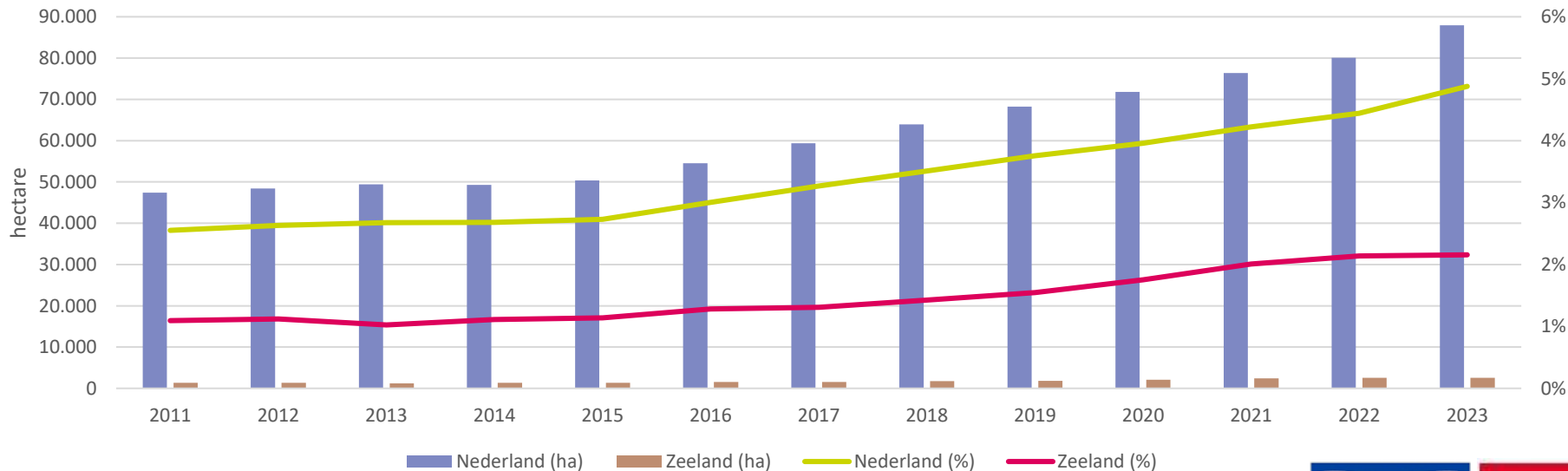
- Areaal en aandeel eiwitteelten Zeeland

Areaal eiwitgewassen (ha) en aandeel eiwitgewassen t.o.v. totaal cultuurgrond Zeeland

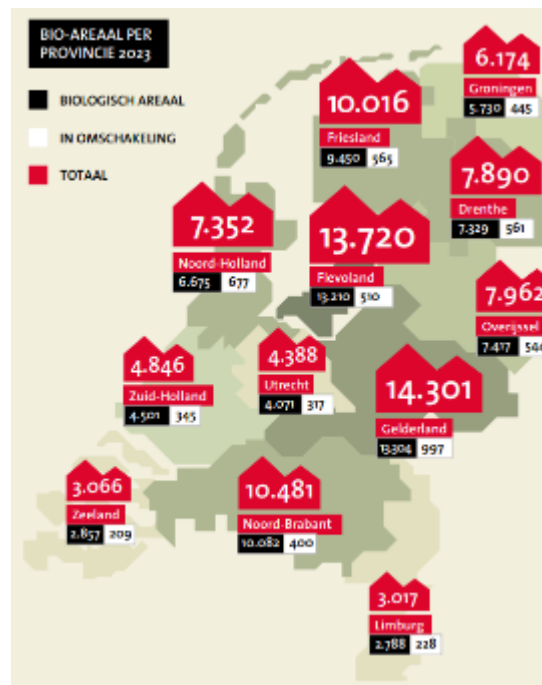

- Areaal biologische landbouw en aandeel van totale landbouwareaal

Areaal en aandeel biologische landbouw Nederland - Zeeland

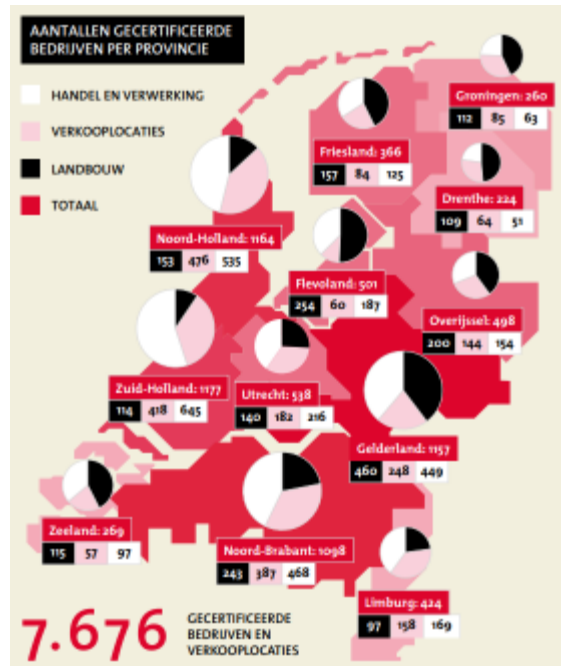

- Areaal biologische landbouw 2019 (links) en 2023 (rechts)

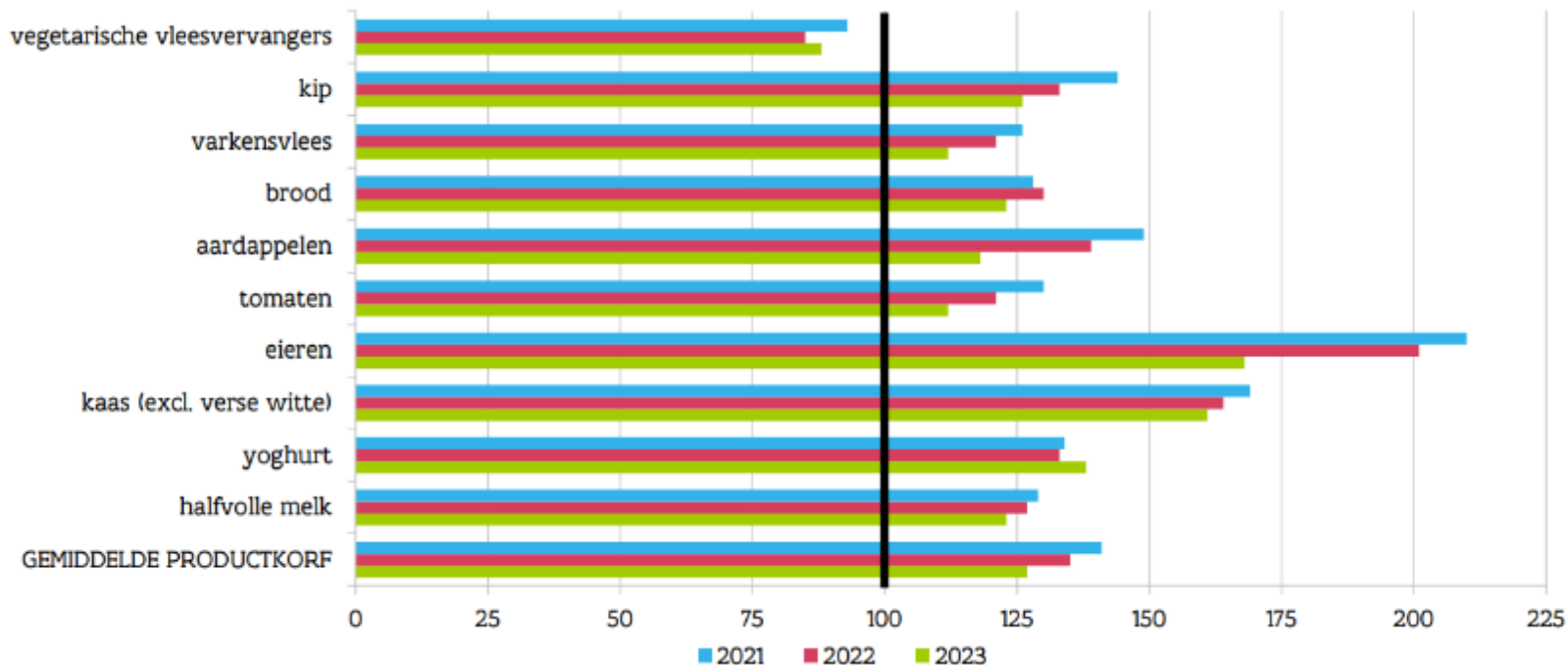

- Aantal gecertificeerde biologische bedrijven 2019 (links) en 2023 (rechts) en verkooplocaties 2023 (rechts)

AANTALLEN GECERTIFICEERDE BEDRIJVEN PER PROVINCIE PER 31 DECEMBER

- Prijs biologische producten ten opzichte van reguliere prijs
 - Prijzen van buurland België 2023

- Aantal voedselbossen Zeeland (2025)
 - Twaalf voedselbossen
 - Waarvan zes voedselbossen tot stand zijn gekomen sinds 2022
 - Gemiddeld 2 ha/voedselbos
 - Spreiding over de provincie
 - Zeeuws-Vlaanderen: 5
 - Walcheren: 3
 - Schouwen-Duiveland: 2
 - Zuid-Beveland: 2
 - Daarnaast dertien voedselbosjes op schoolpleinen (op figuur)
 - Deze voedselbosjes zijn tot stand gekomen tussen 2019 en 2022
 - 30 m²/voedselbosje

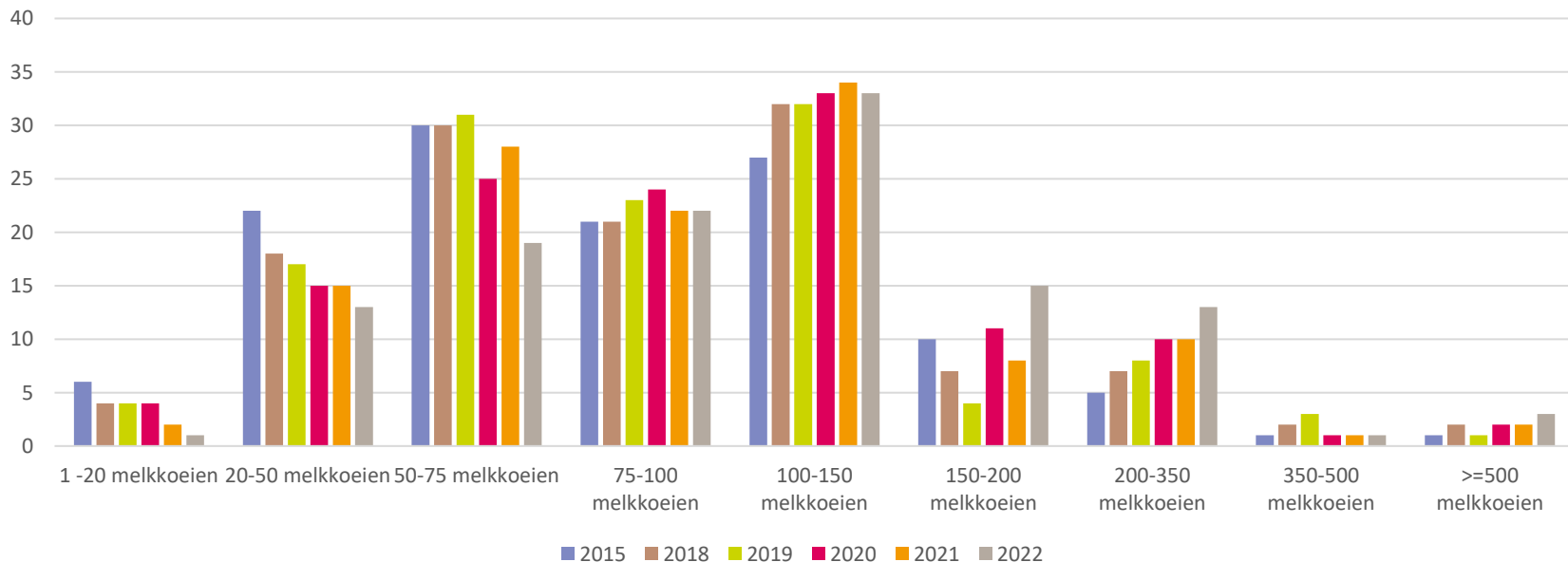
- Areaal Agroforestry

- In 2025 waarschijnlijk nog geen areaal Agroforestry in de provincie Zeeland
 - Aanplanten van bomen is minder succesvol bij harde wind en in zilttere bodem in Zeeland
 - Bestemmingsplanvoorwaarden en van oudsher open Zeeuwse landschap vormen een drempel
- Volgens Agroforestry Netwerk Zeeland, wél:
 - 50 geïnteresseerde landbouwers
 - 20 intakegesprekken
 - 10 bedrijven waarvoor een bedrijfsplan zal worden opgesteld

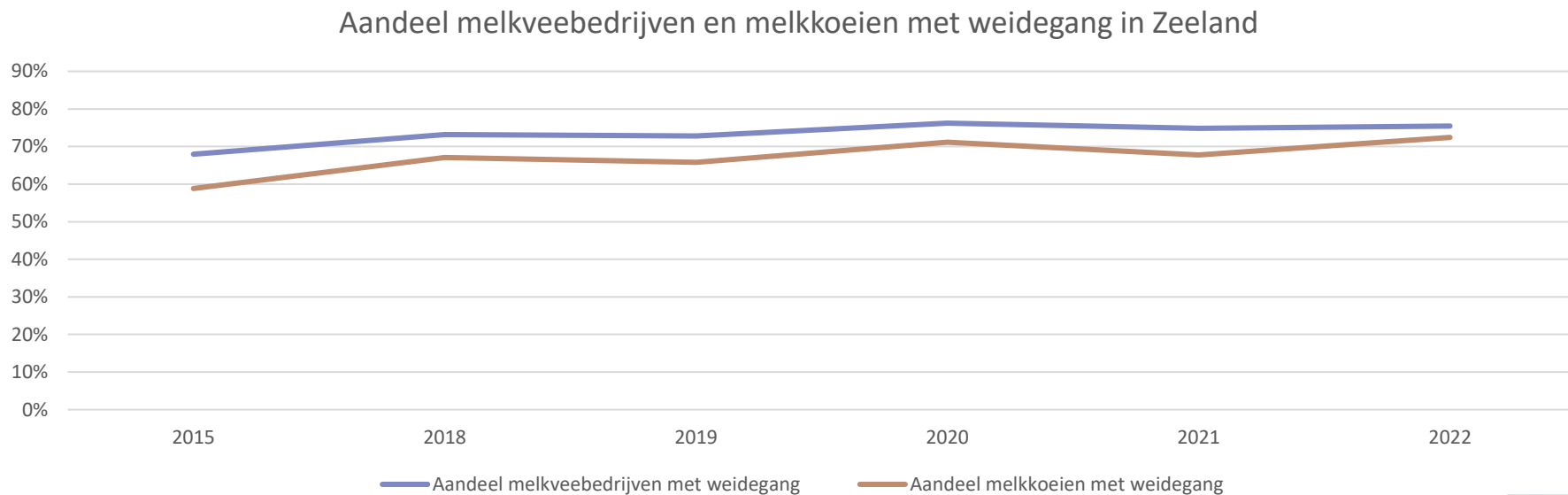

- Weidegang op melkveebedrijven naar grootteklasse in de provincie Zeeland

Aantal bedrijven in Zeeland met weidegang per grootteklasse

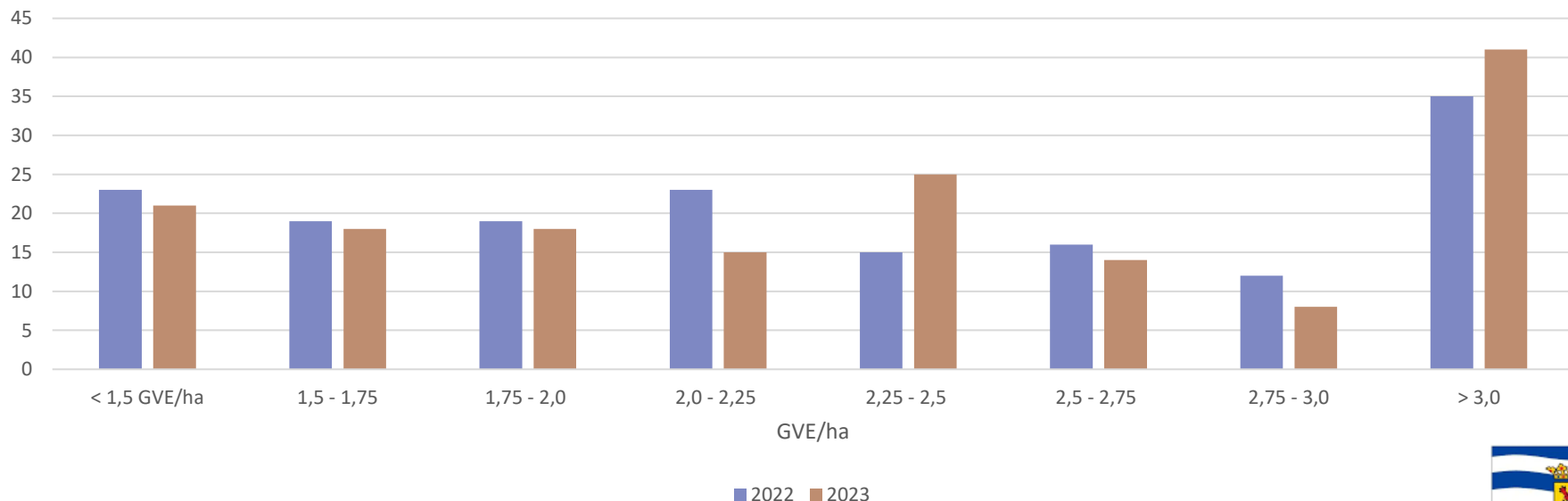

- Aandeel melkveebedrijven en aandeel melkkoeien met weidegang

- Aantal melkveebedrijven naar GVE/ha

Aantal melkveebedrijven naar grootvee-eenheden per hectare cultuurgrond Zeeland

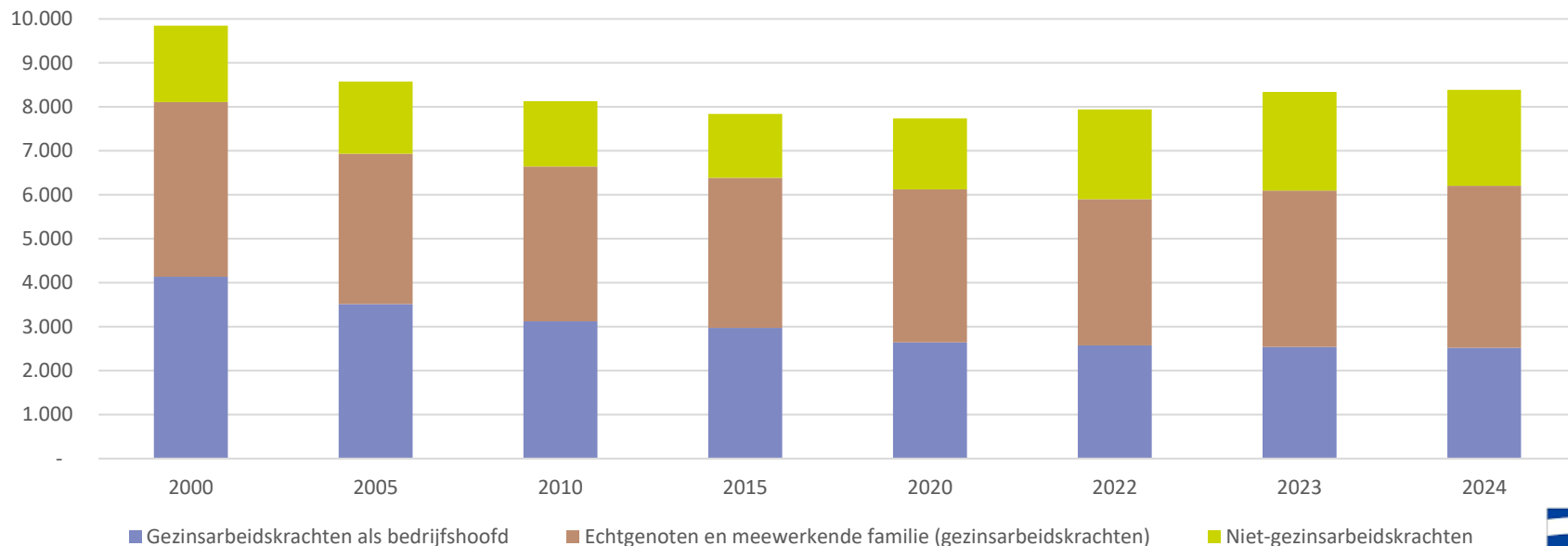

Cijfers over de Zeeuwse landbouwsector ten behoefte van een Factsheet

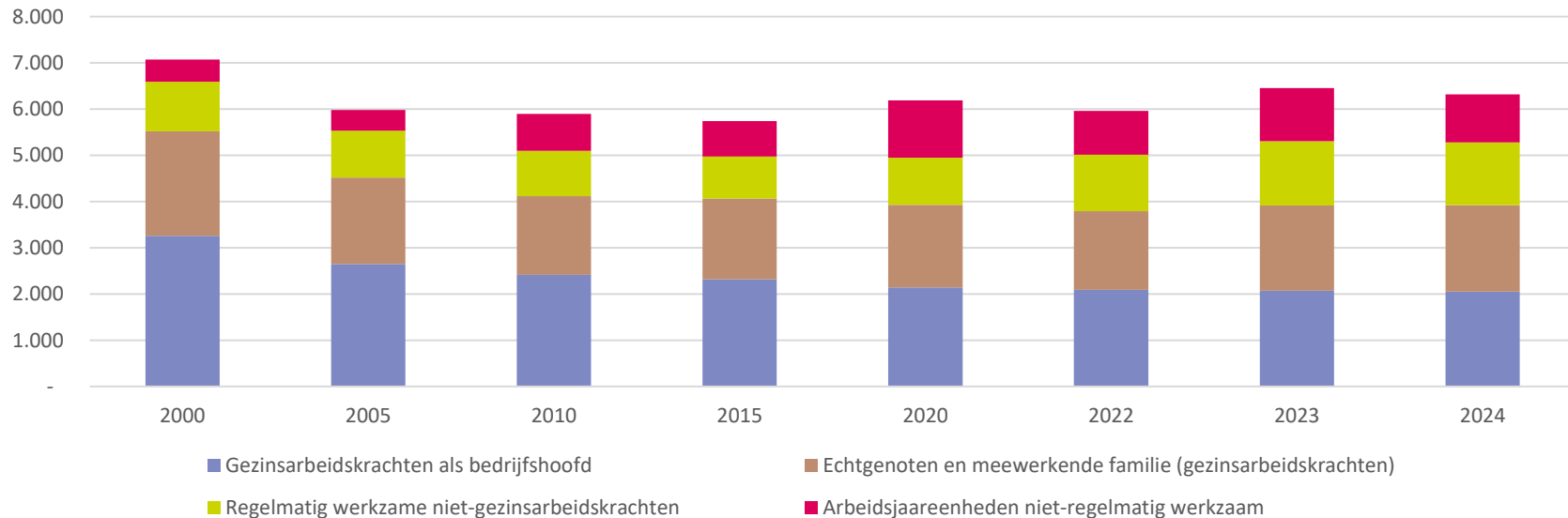
- Aantal arbeidskrachten

Aantal arbeidskrachten

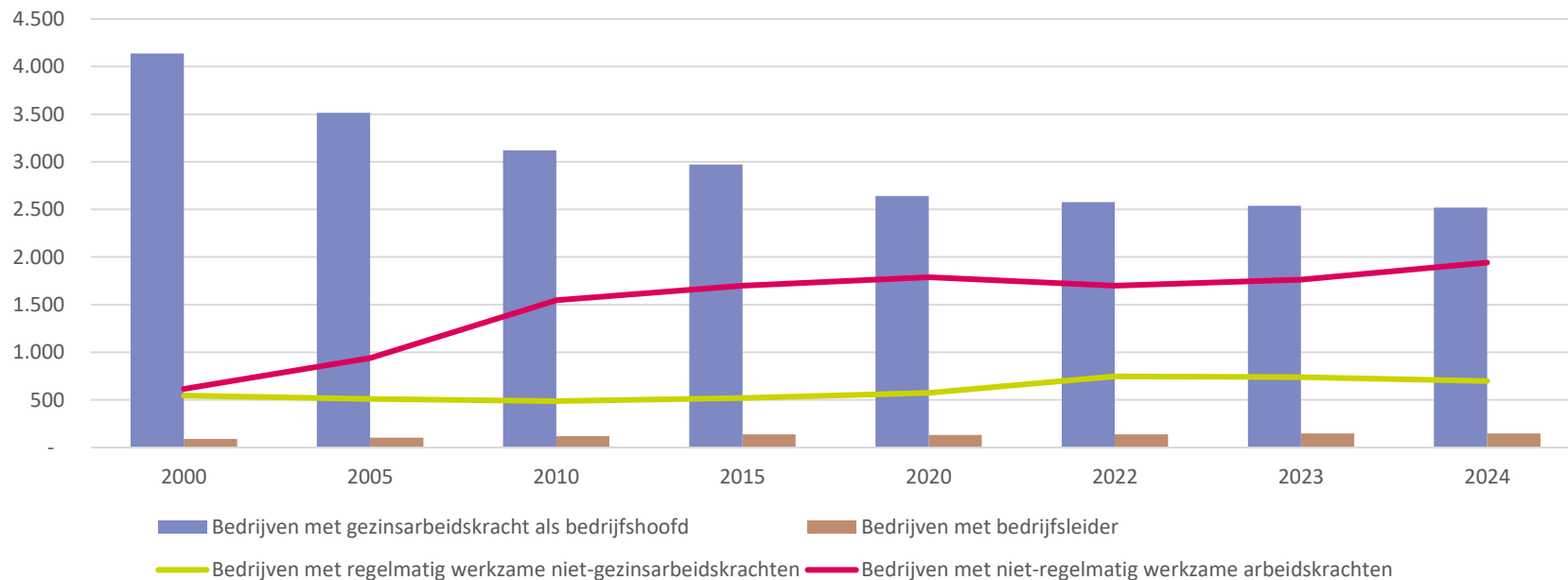
- Aantal Arbeidsjaareenheden (aje)
 - Een arbeidskracht die 2.000 uur of meer werkt, wordt gezien als één aje

Aantal arbeidsjaareenheden

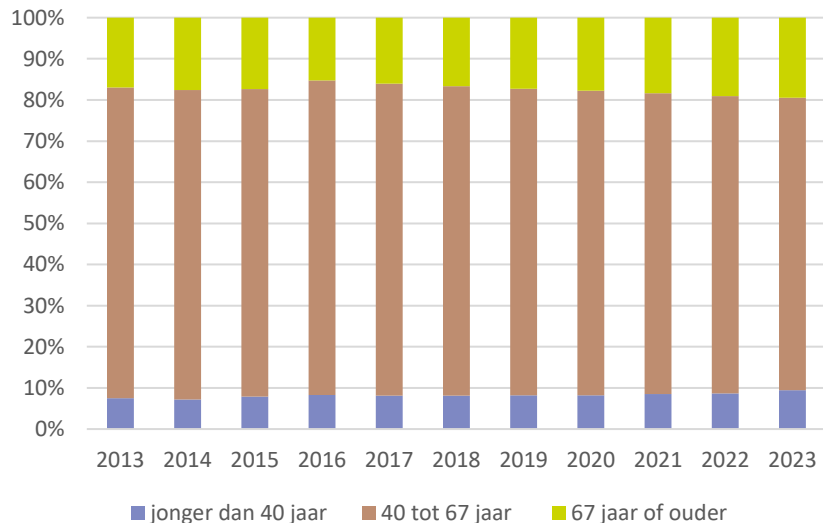
- Aantal bedrijven met arbeidskrachten

Aantal bedrijven met arbeidskrachten

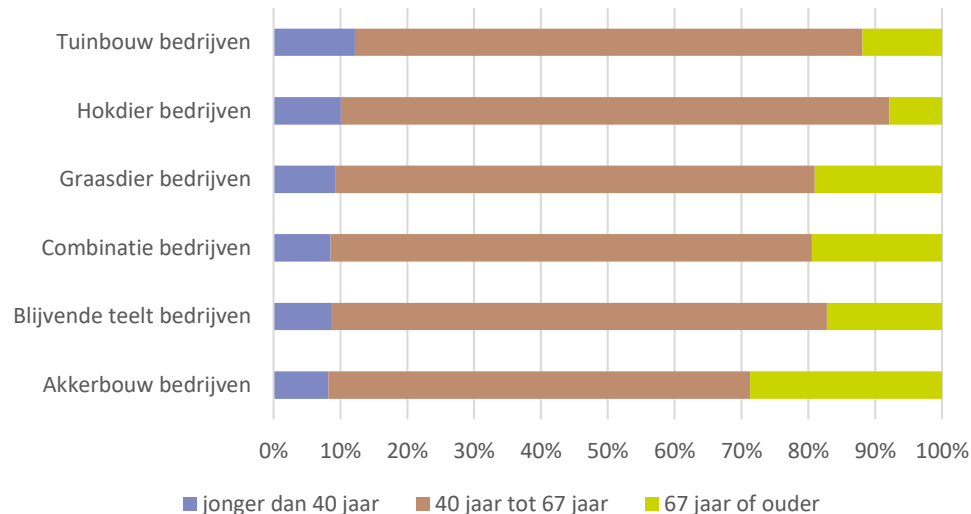

- Vergrijzing in de landbouwsector

Vergrijzing in de landbouw

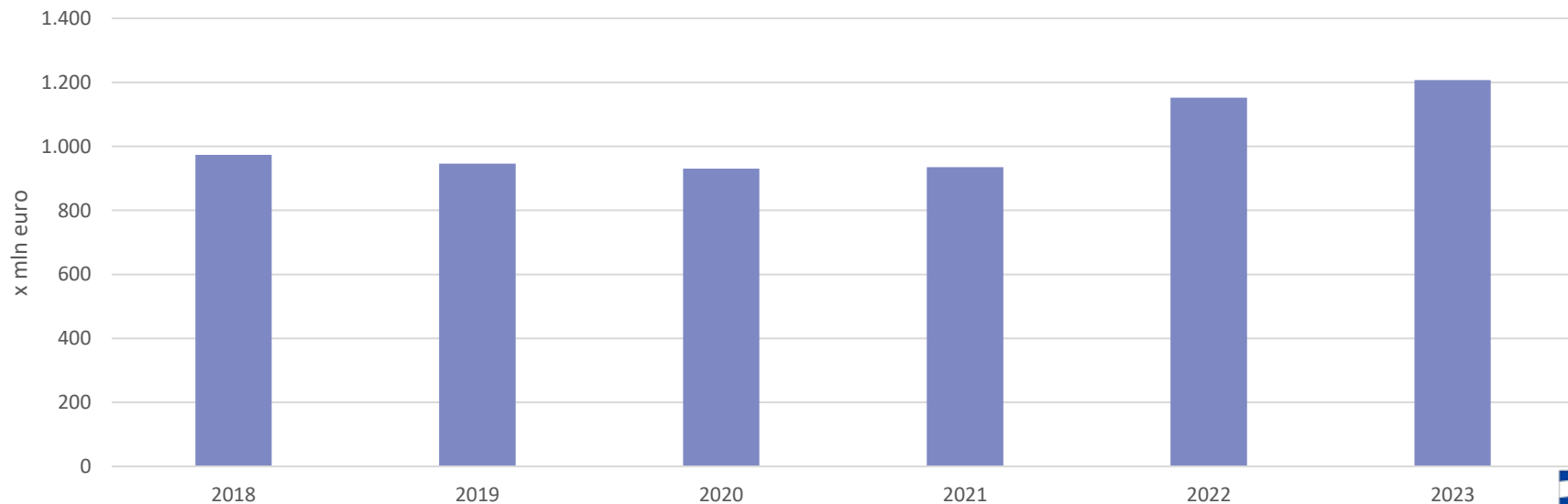
Vergrijzing in de landbouw naar sector

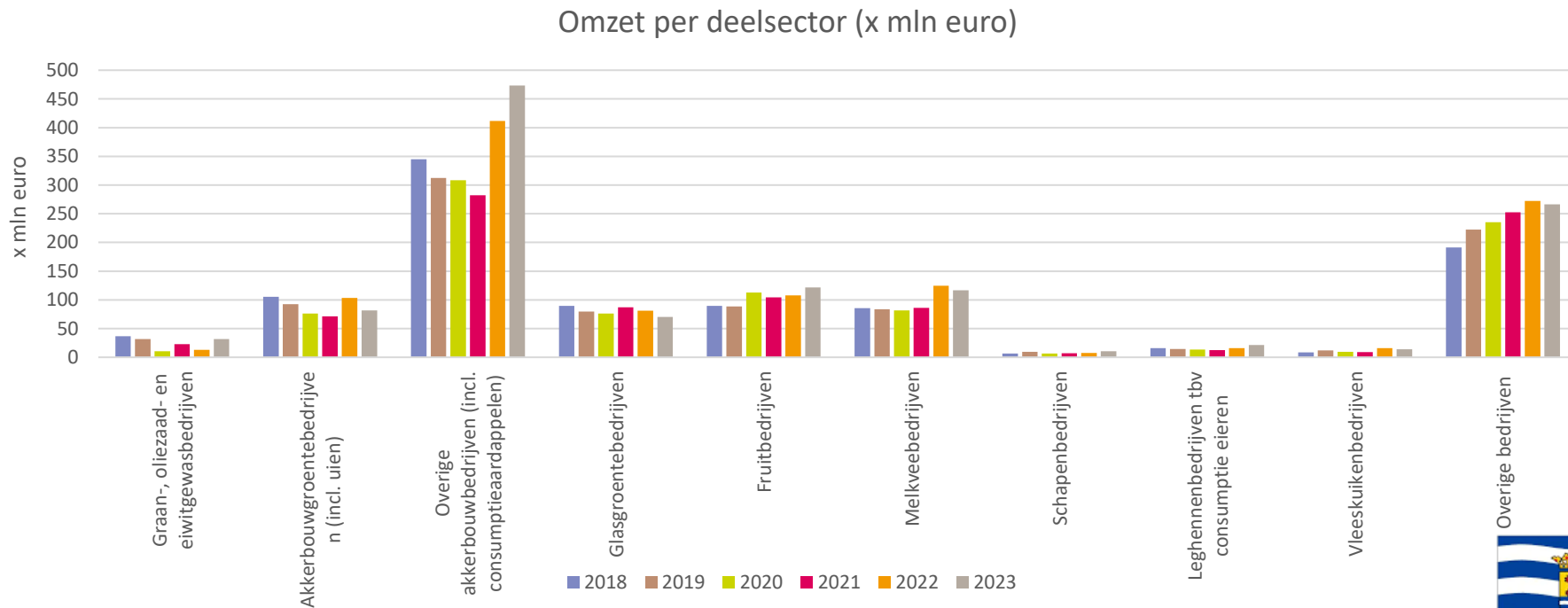
- Omzet landbouwbedrijven Zeeland

Omzet landbouwbedrijven Zeeland

*voorlopig

- Economische omvang landbouwbedrijven Zeeland en voor meest relevante deelsectoren

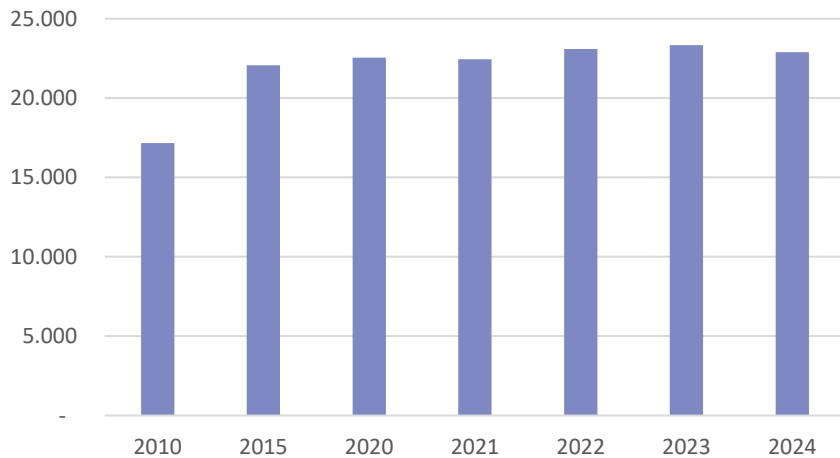
- Oppervlakte totaal en per deelsector

Oppervlakte cultuurgrond en per deelsector

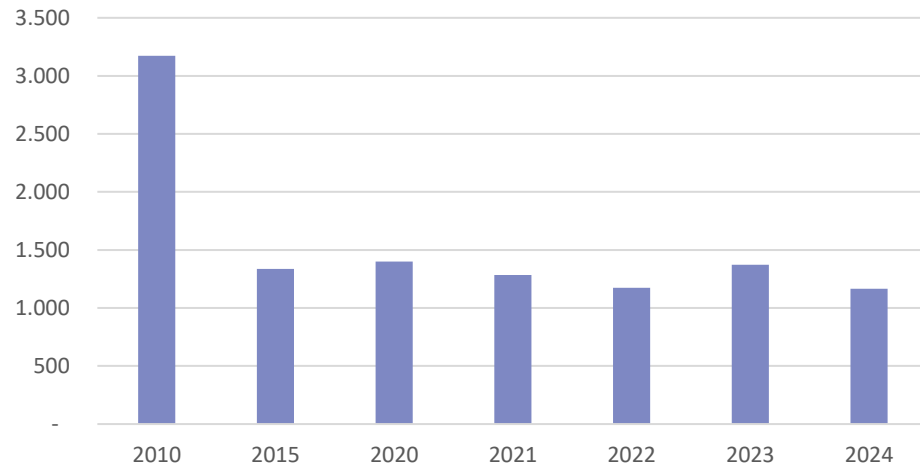

- Aantal dieren totaal in Zeeland
 - In Zeeland is 1,5% van de Nederlandse melkkoeien gehuisvest en 0,1% van de Nederlandse vleeskalveren (2024)

Melkkoeien

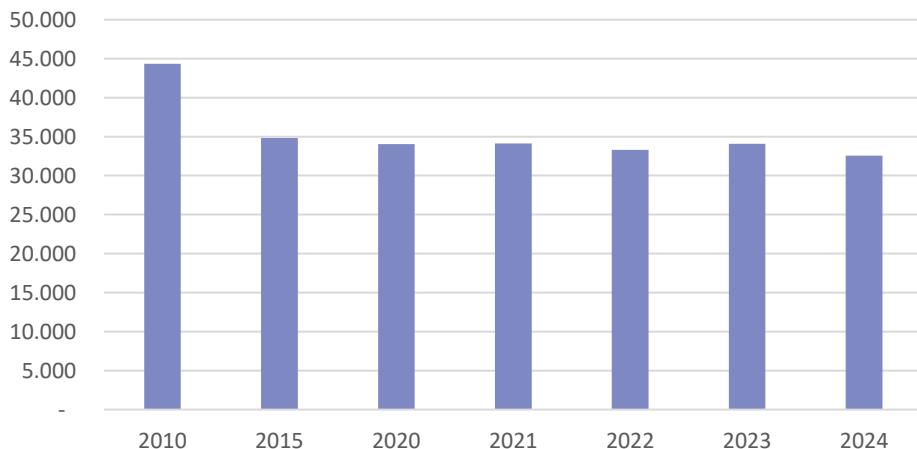
Vleeskalveren

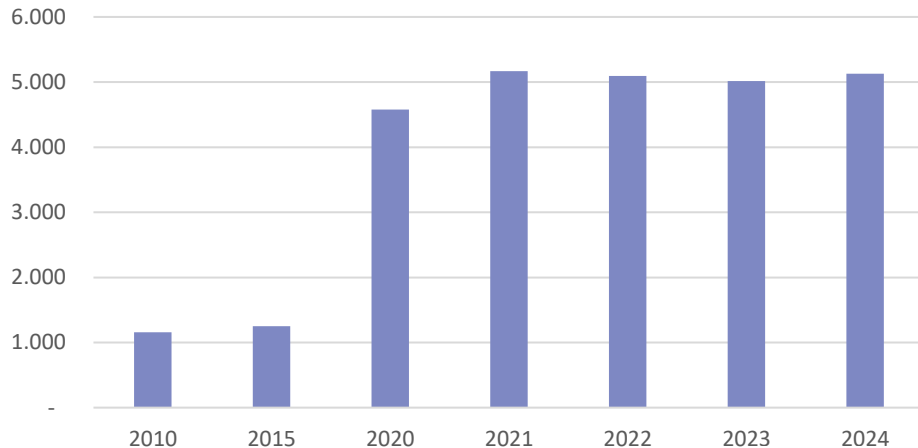
- Aantal dieren totaal in Zeeland

- In Zeeland is 4,4% van de Nederlandse schapen gehuisvest en 0,8% van de Nederlandse vleeskalveren (2024)

Schapen

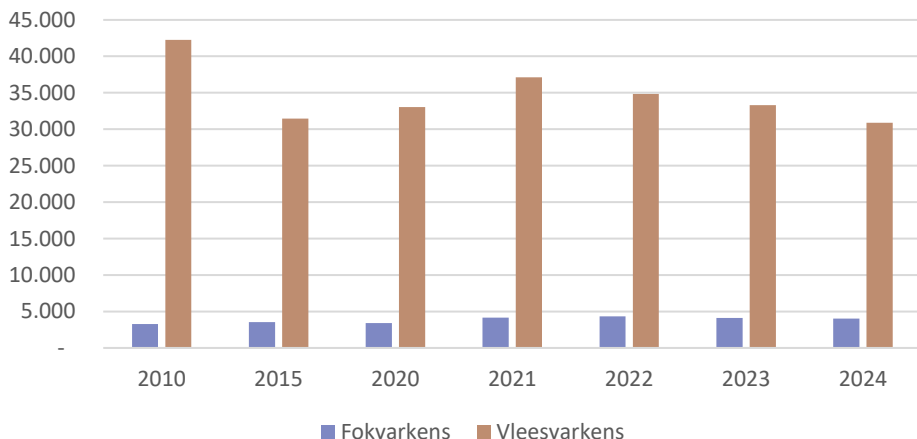
Geiten

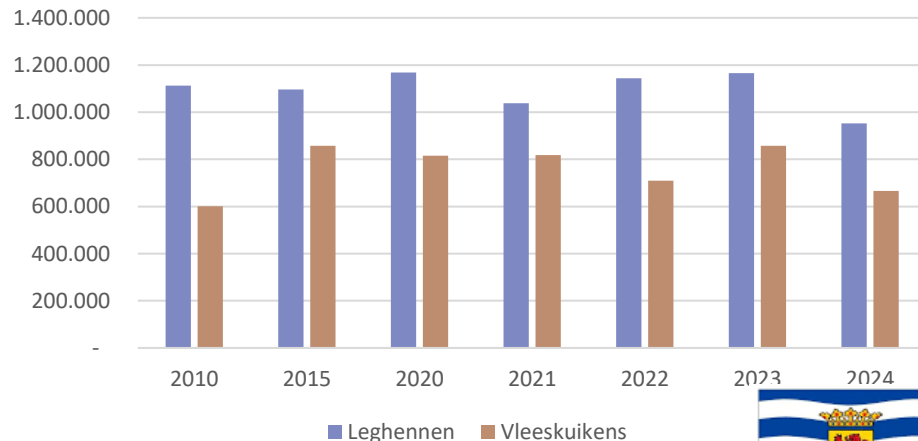
- Aantal dieren totaal in Zeeland

- In Zeeland is 0,4% van de Nederlandse fokvarkens gehuisvest en 0,6% van de Nederlandse vleesvarkens (2024)
- In Zeeland is 2,4% van de Nederlandse leghennen gehuisvest en 1,7% van de Nederlandse vleeskuikens (2024)

Varkens

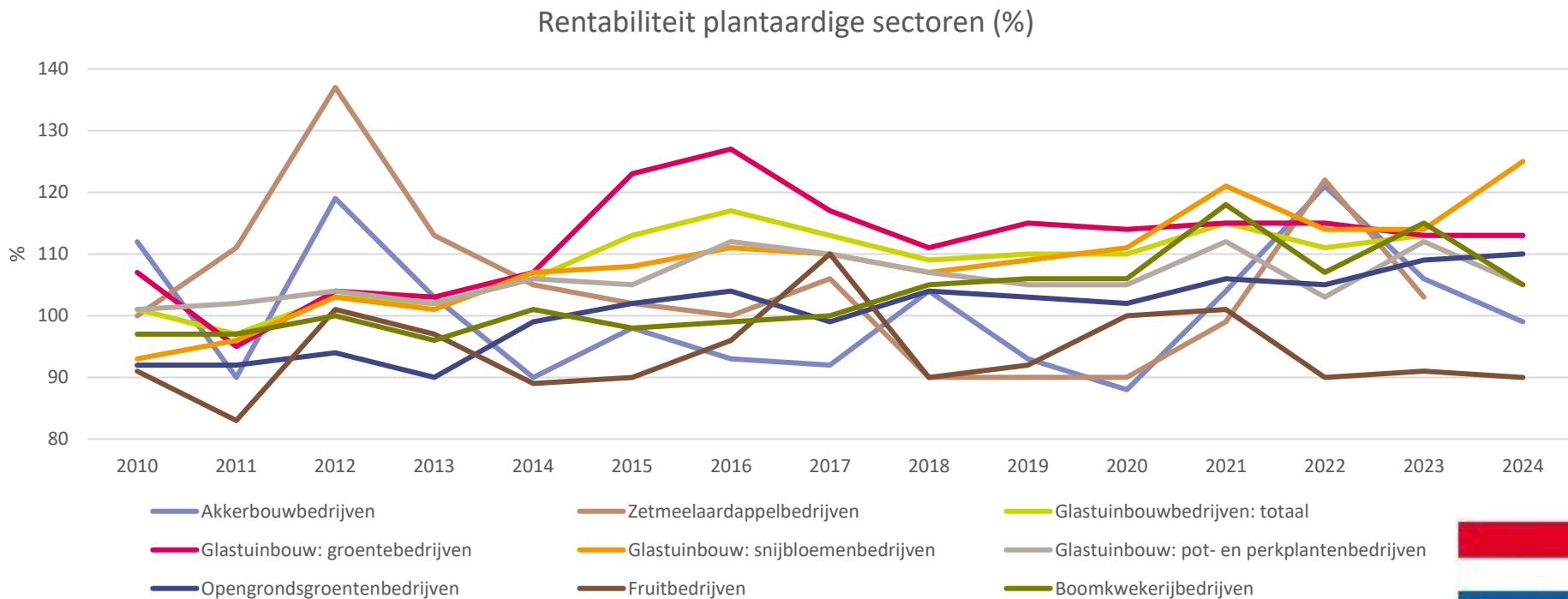

Pluimvee

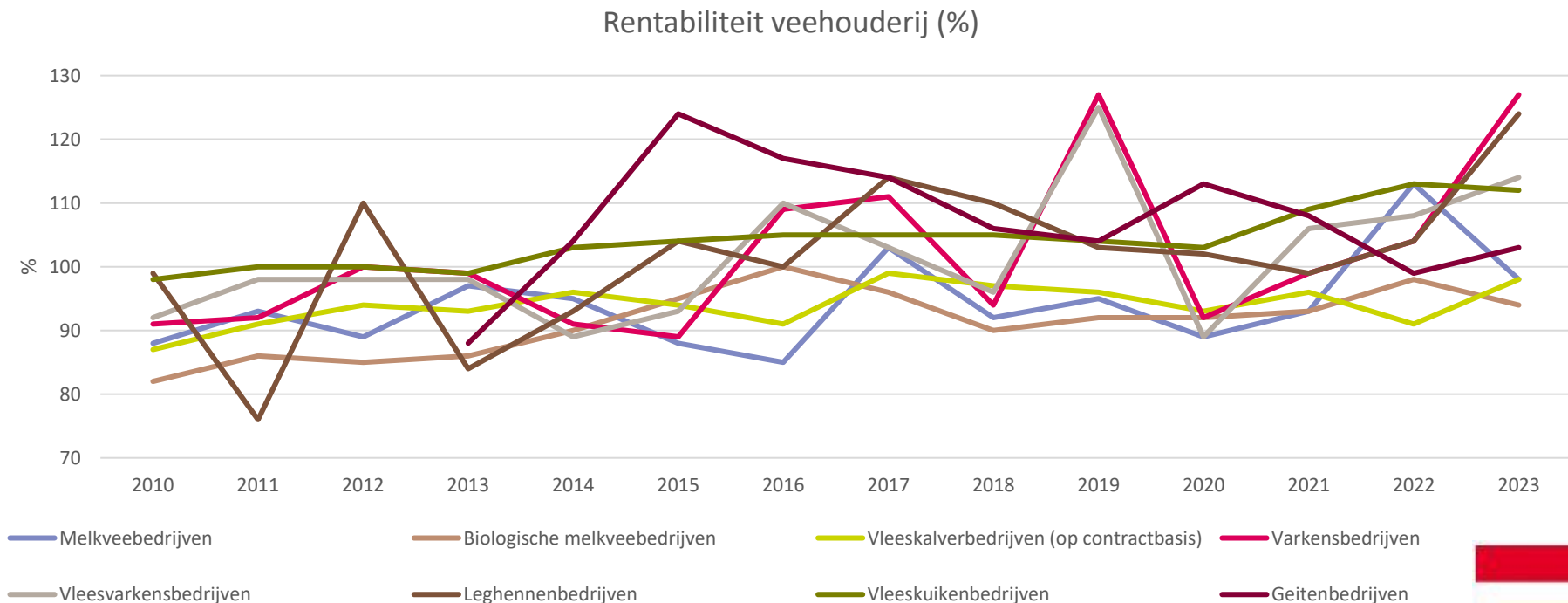

- **Rentabiliteit:** Opbrengst per €100 kosten, hierbij is in de kosten een berekende vergoeding voor eigen arbeid en vermogen opgenomen
 - >100%: eigen arbeid en vermogen is vergoed
 - <100% eigen arbeid en vermogen is niet vergoed
- **Solvabiliteit:** Aandeel eigen vermogen in het totaal vermogen
- **Inkomen per onbetaalde aje.:** Inkomen per bedrijf / aantal onbetaalde arbeidsjaar eenheden (aje)
 - Vergoeding voor de ingezette arbeid van de ondernemer en het eigen vermogen
 - Onbetaalde aje is equivalent aan een inzet van 2.000 uren/jaar
- **Standaardopbrengst (SO) teelten:** opbrengst (in €) per ha dat met een gewas op jaarbasis wordt behaald
 - Gebaseerd op genormaliseerde vijfjaargemiddelde opbrengsten
 - Opbrengsten uit bedrijfstoelagen en subsidies zijn niet in de norm meegenomen
 - Geen onderscheid naar gangbare en biologische productiemethoden

- Rentabiliteit plantaardige sectoren en veehouderij

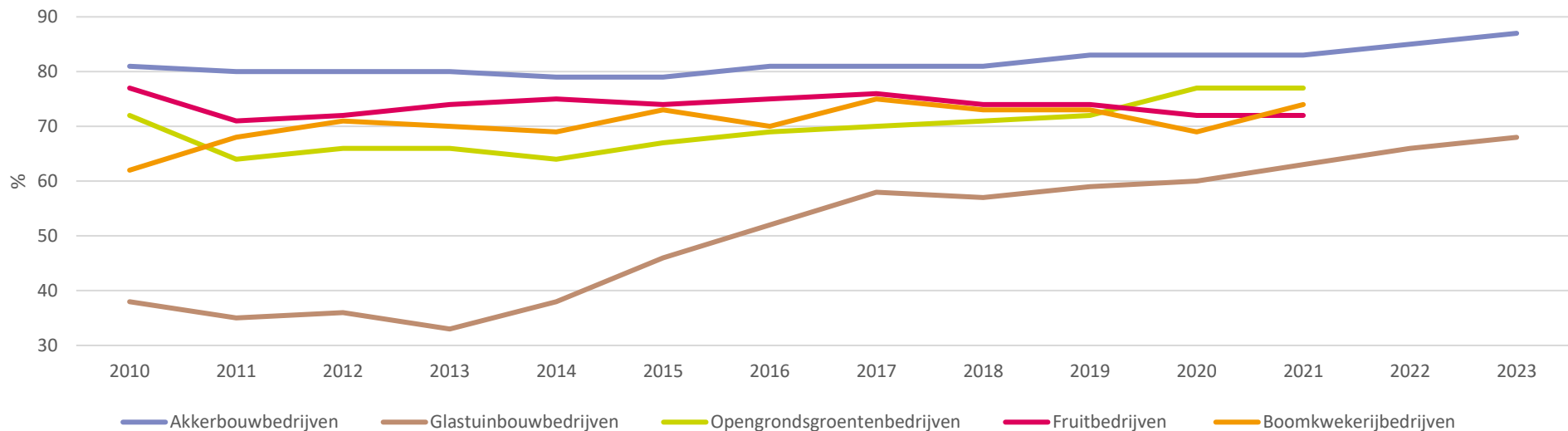

- Rentabiliteit plantaardige sectoren en veehouderij

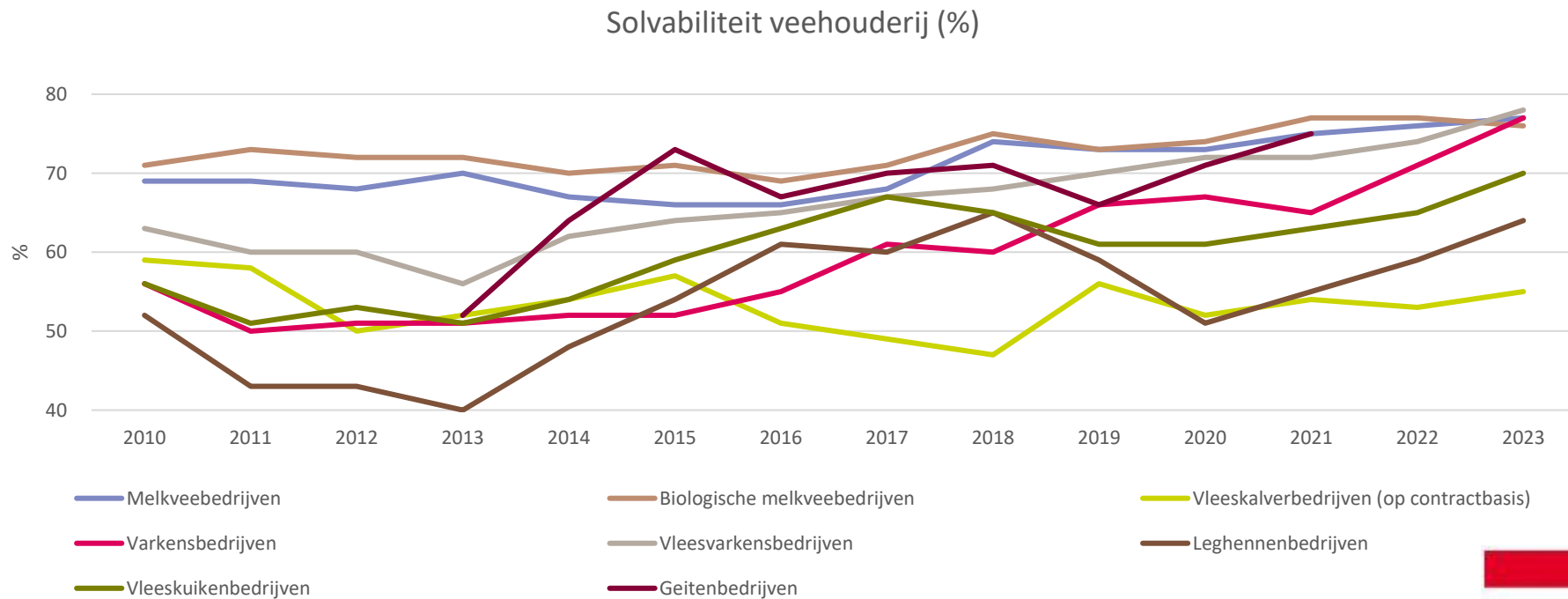

- Solvabiliteit plantaardige sectoren en veehouderij

Solvabiliteit plantaardige sectoren (%)

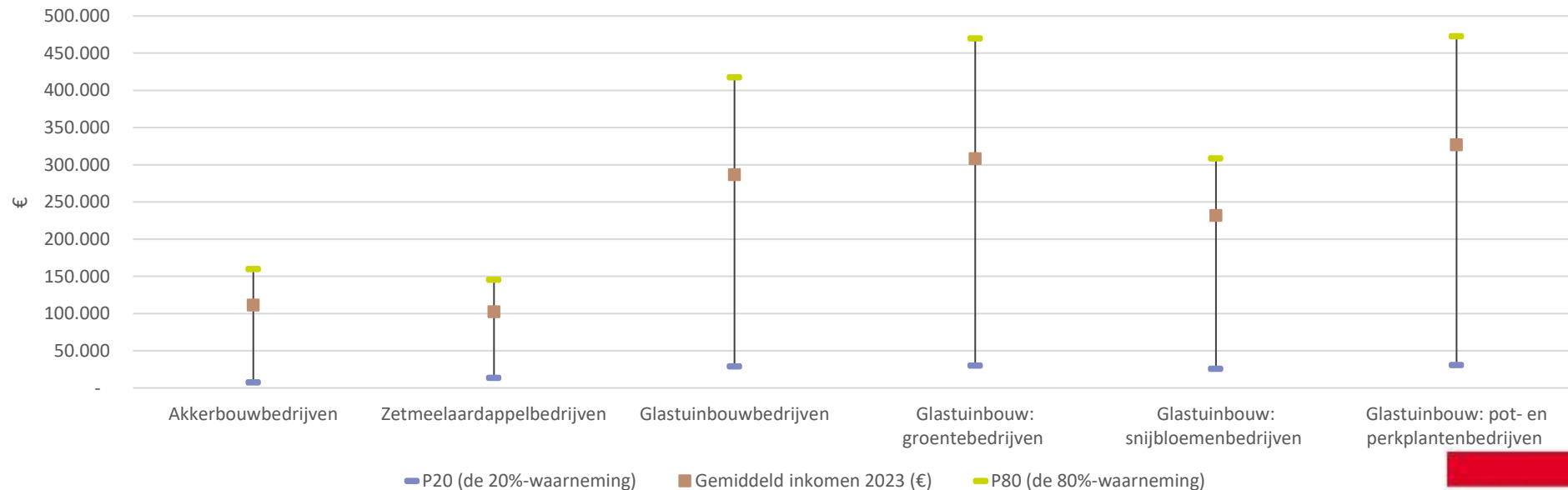
- Solvabiliteit plantaardige sectoren en veehouderij

- Inkomen en spreiding in inkomen plantaardige sectoren en veehouderij

Variatie inkomen plantaardige sectoren (2023)

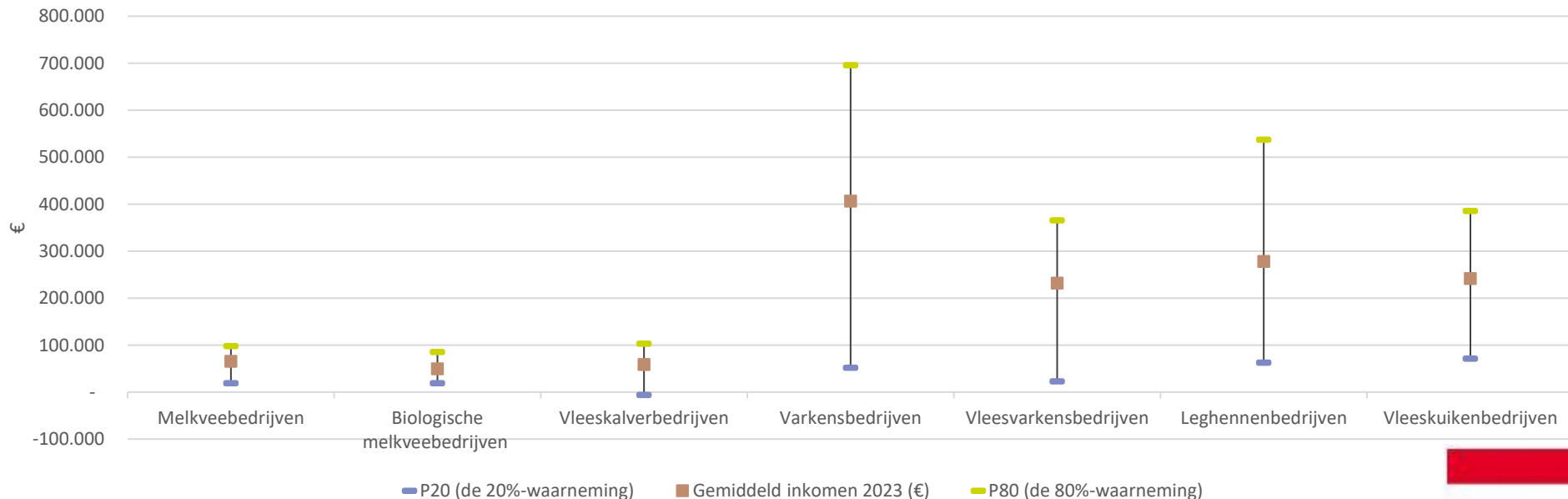
Inkomen uit het bedrijf per onbetaalde aje: gemiddeld en grenzen waarbinnen 20% en 80% van de bedrijven vallen (€)

- Inkomen en spreiding in inkomen plantaardige sectoren en veehouderij

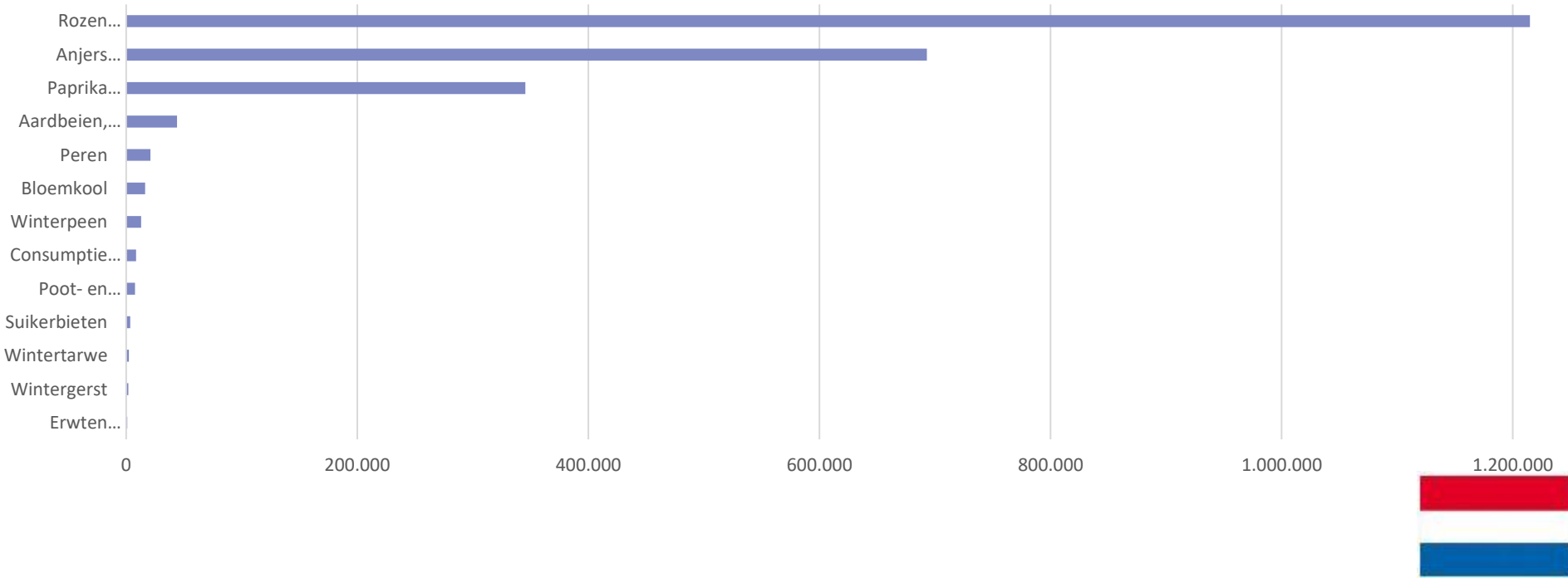
Variatie inkomen veehouderij (2023)

Inkomen uit het bedrijf per onbetaalde aje: gemiddeld en grenzen waarbinnen 20% en 80% van de bedrijven vallen (€)

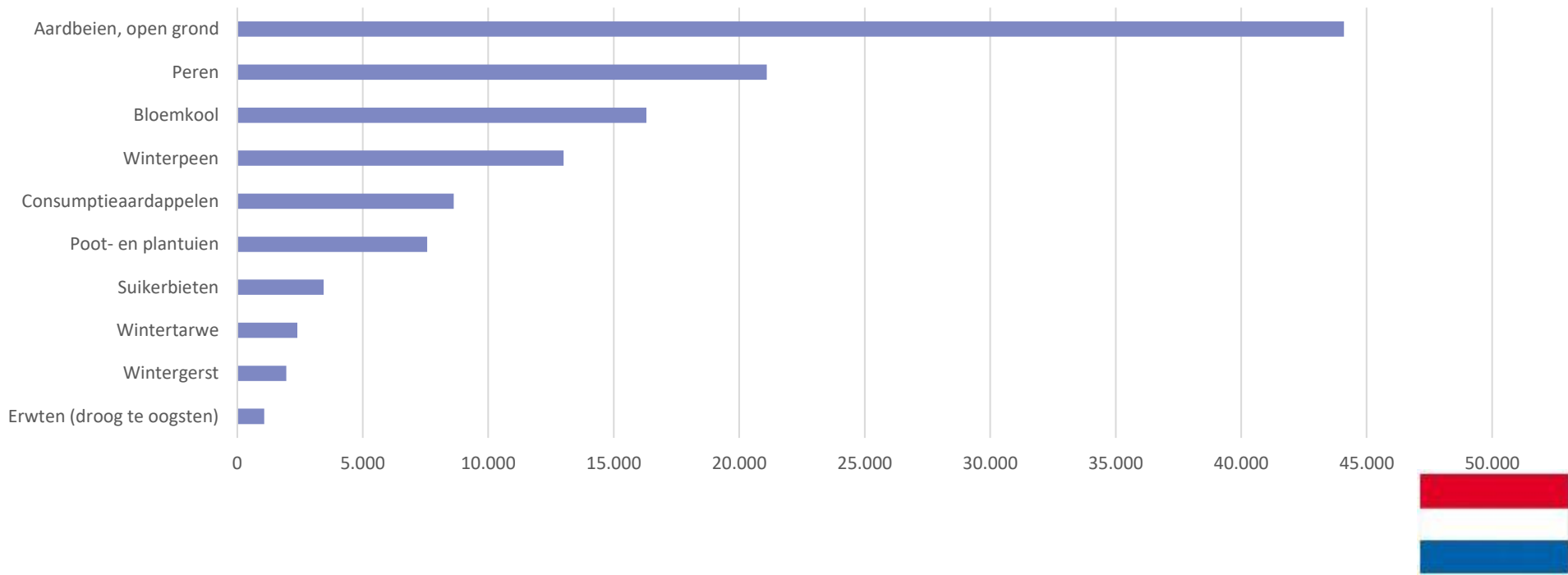
- Standaardopbrengst teelten

Standaardopbrengst (€/ha) 2023

- Standaardopbrengst teelten

Standaardopbrengst (€/ha) 2023

Agrarische export en import - NIEUW

NL makelij
65% 35%
wederuitvoer

Export € 128,9 mld

↗ + 4,8% tov 2023

Import € 86,1 mld

↗ + 3,2% tov 2023

Top 5 exportlanden landbouwgoederen

Top 5 importlanden landbouwgoederen

Top 5 export landbouwgoederen

Landbouwgerelateerde goederen

Export
€ 12,4 mld

Top 5 import landbouwgoederen

- Grootste afzetmarkten voor Nederlandse agrarische producten
 - Nederland exporteert zijn goederen voor een groot deel naar landen binnen de EU-27. Met het Verenigd Koninkrijk samen gaat dat om een percentage van in totaal zo'n 78% van exportwaarde (2013-2022)
 - Belangrijke exportbestemmingen binnen de Europese Unie zijn Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Spanje, Polen, Denemarken en Zweden
 - Veruit de belangrijkste handelsrelatie bestaat er met buurland Duitsland. Hier gaat ongeveer een kwart van alle waarde aan landbouwgoederen uit Nederland naar toe
 - Buiten de Unie zijn het Verenigd Koninkrijk, China, de Verenigde Staten van Amerika, Zwitserland en Noorwegen de belangrijkste bestemmingen

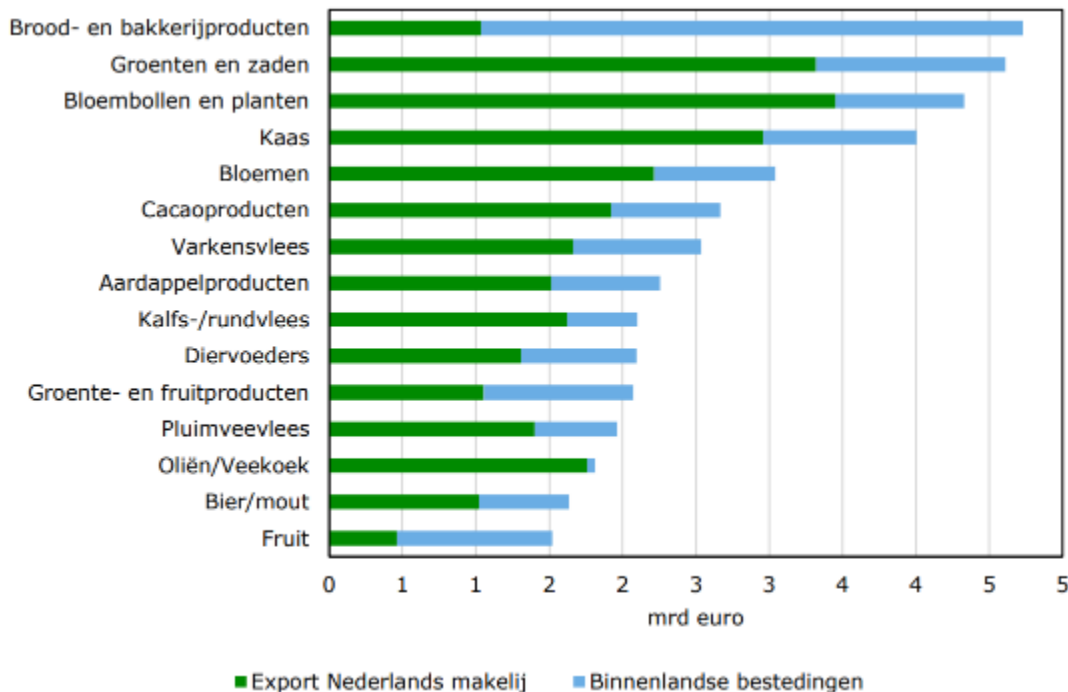

- Grootste afzetmarkten voor Nederlandse agrarische producten
 - Belangrijkste exportbestemmingen (2024)
 - Zuivel en eieren: Duitsland, België en Frankrijk
 - Vlees: Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk
 - Fruit: Duitsland, Nederland, Polen
 - Aardappelen en groenten: Duitsland, België en Verenigd Koninkrijk
 - Pootaardappelen: 48% van de Nederlandse productie gaat naar Europese landen (België, Duitsland, Italië, Spanje en Frankrijk), 18% naar Afrika en 14% naar Azië
 - Bereidingen van aardappelen, groenten en fruit: Duitsland, Frankrijk en Verenigd Koninkrijk
 - Consumptieaardappelen: 25% van de Nederlandse productie wordt (verwerkt) geëxporteerd, met name naar België, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Midden-Oosten
 - Bereidingen van graan, meel en melk: China, Duitsland en België

Aandeel agrarische export totaal

- Grootste afzetmarkten voor Nederlandse agrarische producten
 - Binnenland-/buitenlandverhoudingen op productniveau van landbouwgoederen (2022)

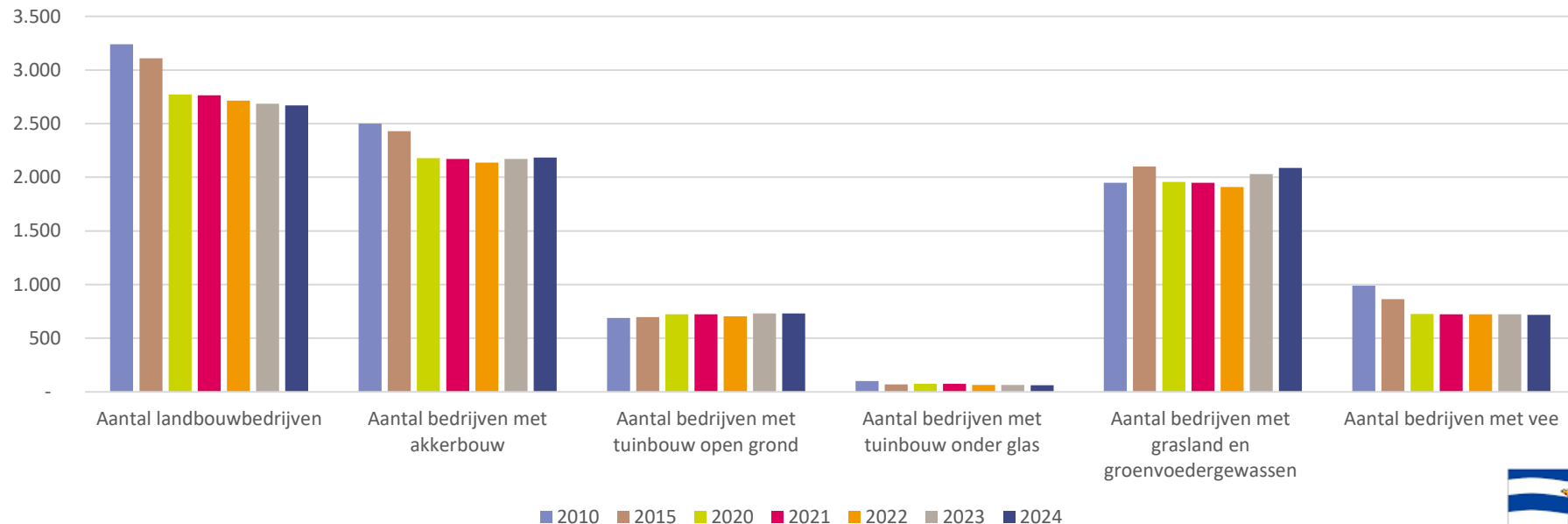
Aantallen agrarische bedrijven Zeeland

connecting
agri&food

- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

Totaal aantal landbouwbedrijven per sector

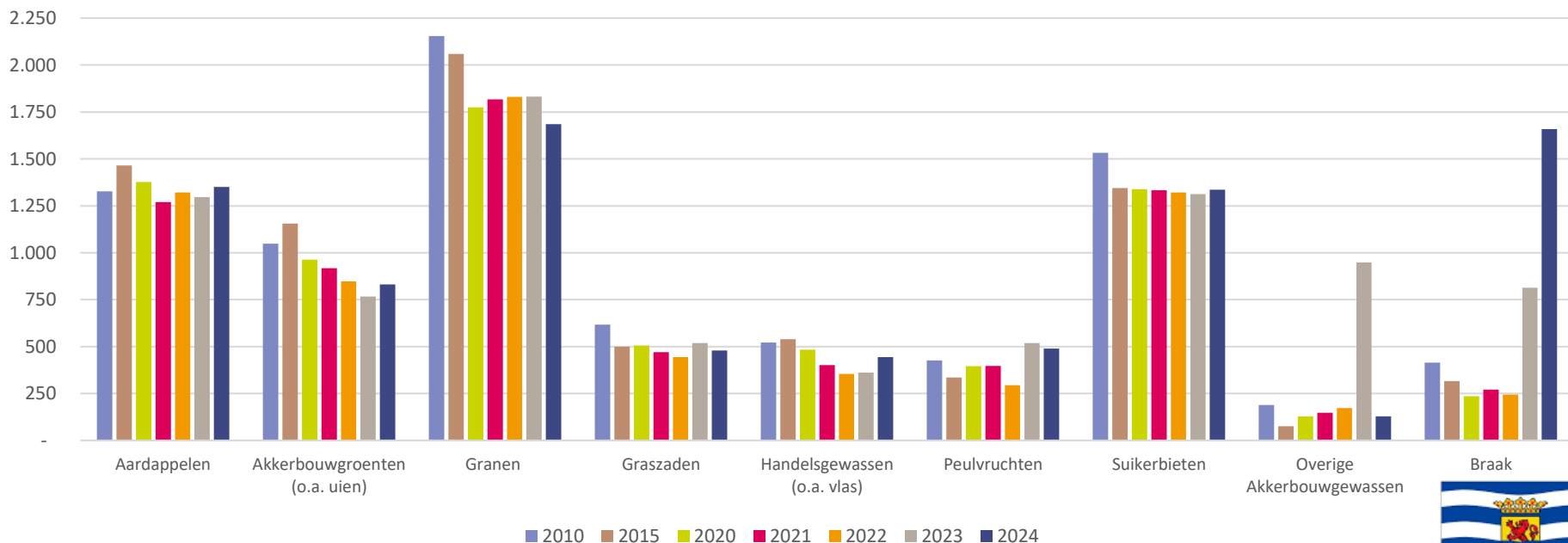
Aantallen agrarische bedrijven Zeeland

connecting
agri&food

- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

Aantal bedrijven met akkerbouw

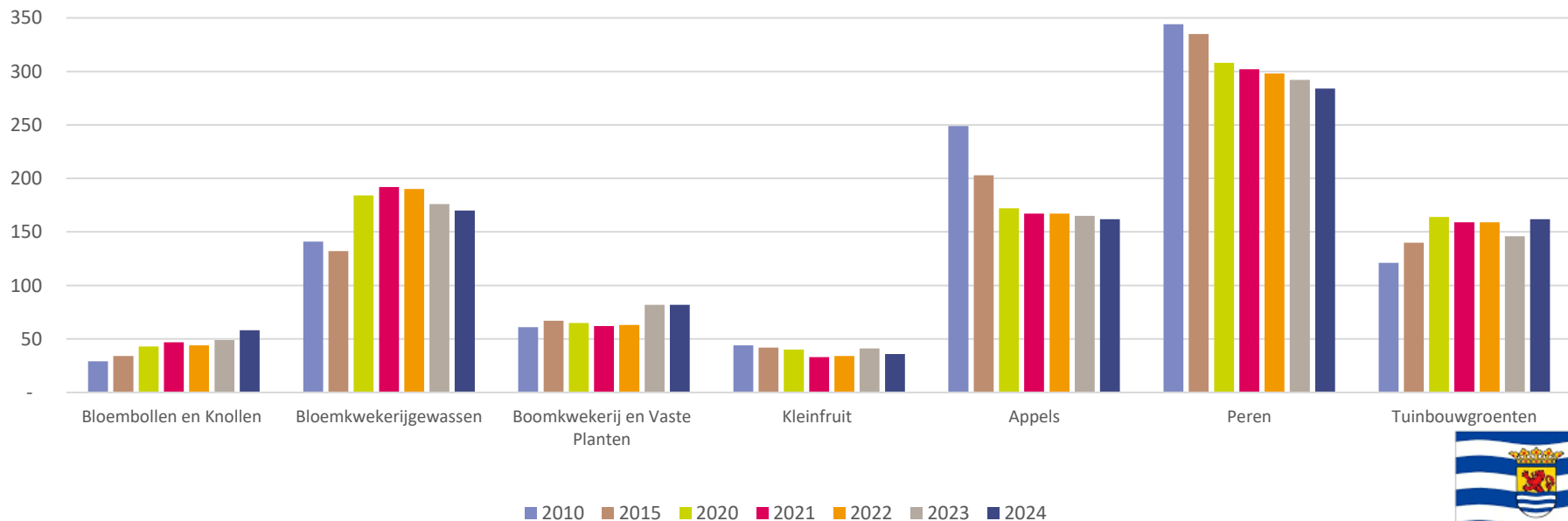
Aantallen agrarische bedrijven Zeeland

connecting
agri&food

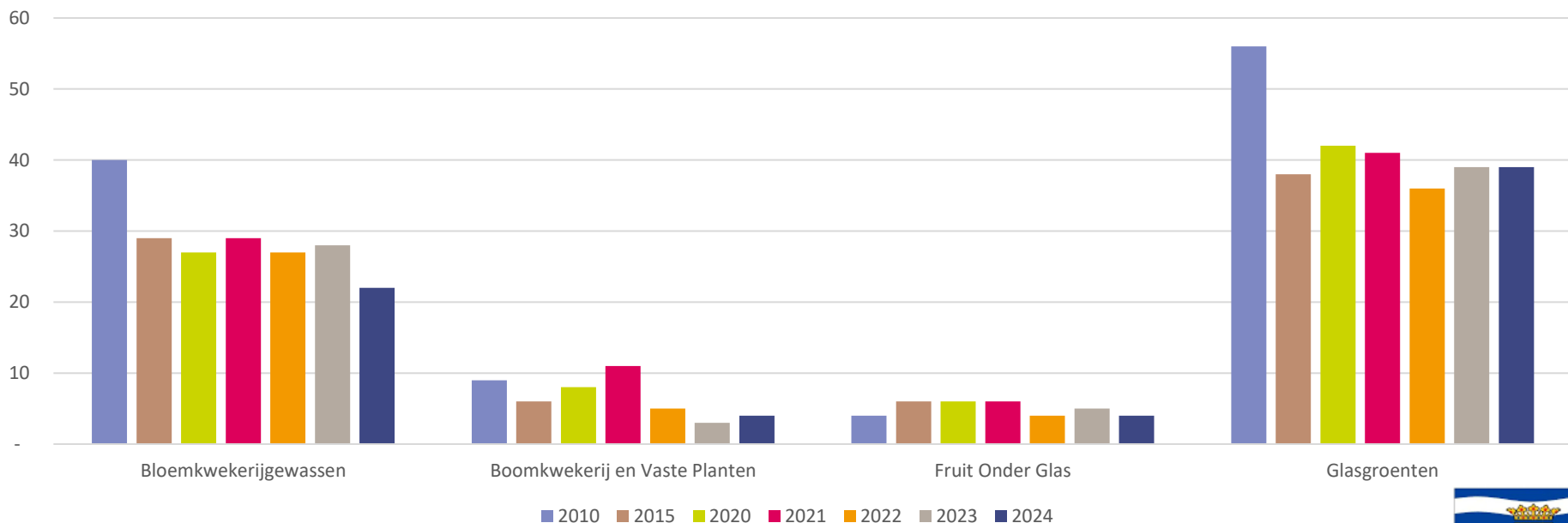
- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

Aantal bedrijven met tuinbouw open grond

- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

Aantal bedrijven tuinbouw onder glas

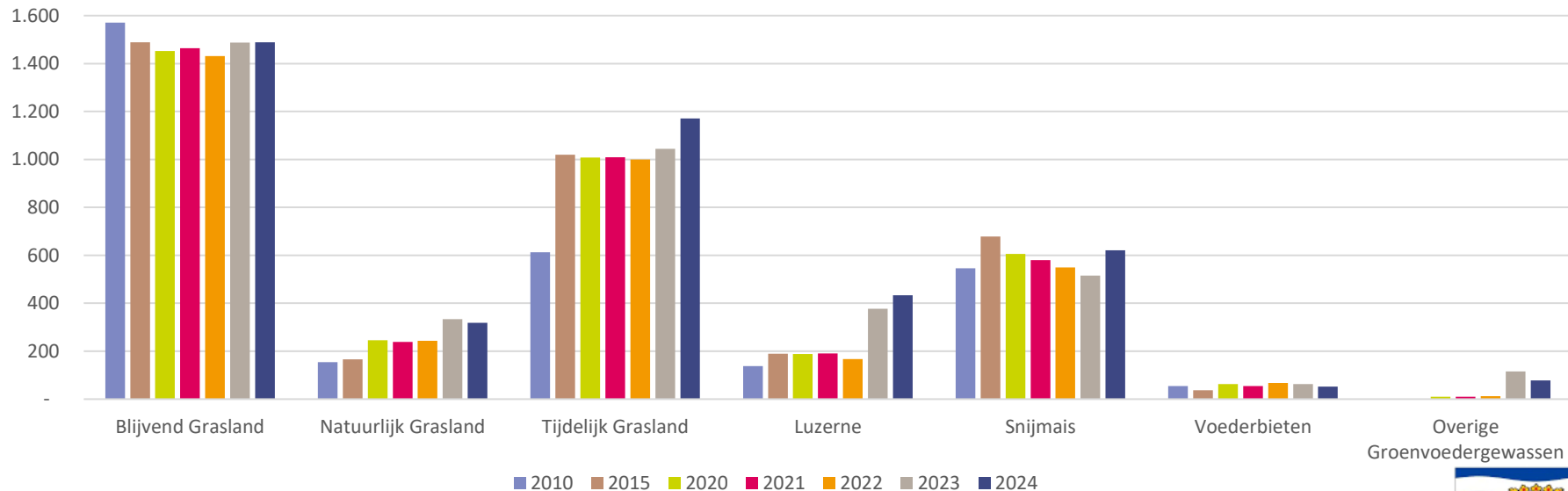
Aantallen agrarische bedrijven Zeeland

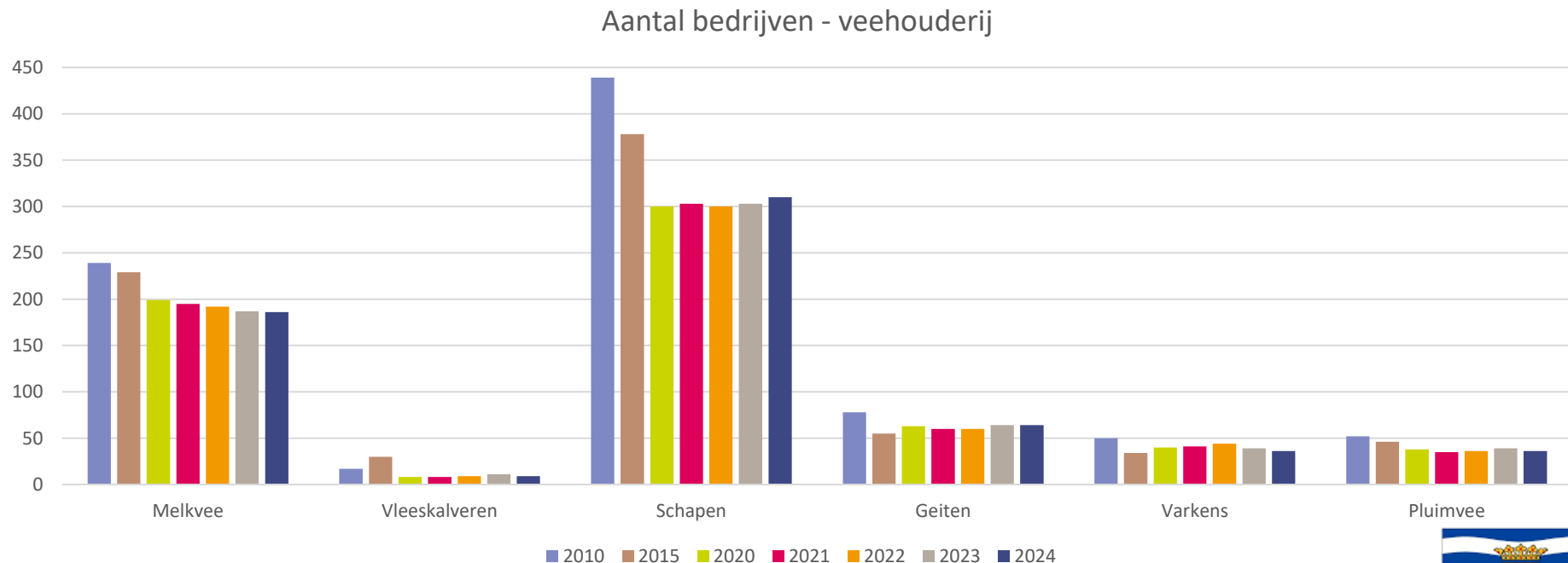
connecting
agri&food

- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

Aantal bedrijven met grasland en groenvoedergewassen

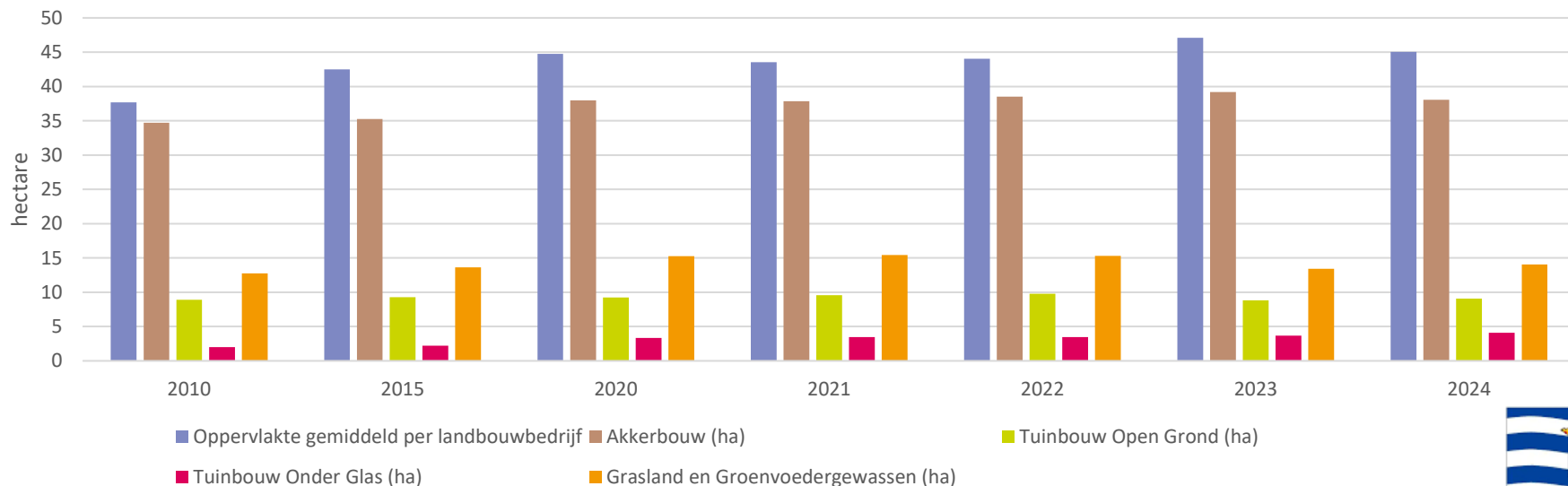

- Totaal aantal agrarische bedrijven en per deelsector

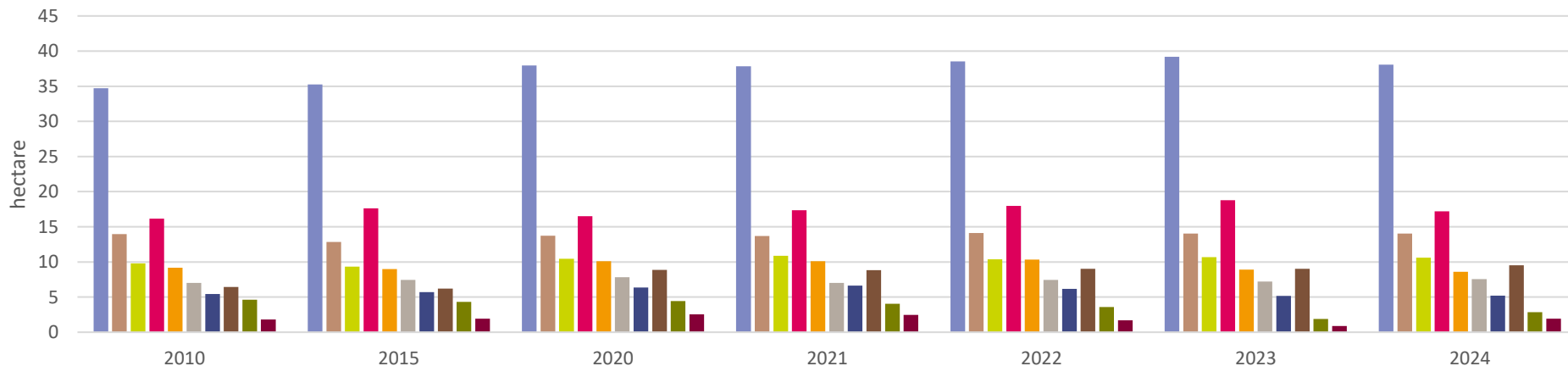
- Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per deelsector
 - Een landbouwbedrijf met de betreffende deelsector heeft de betreffende omvang van de aanwezige deelsector

Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per landbouwbedrijf en per deelsector

- Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per akkerbouwteelt
 - Een landbouwbedrijf met de betreffende akkerbouwteelt heeft de betreffende oppervlakte van de aanwezige teelt

Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per landbouwbedrijf en per akkerbouwteelt

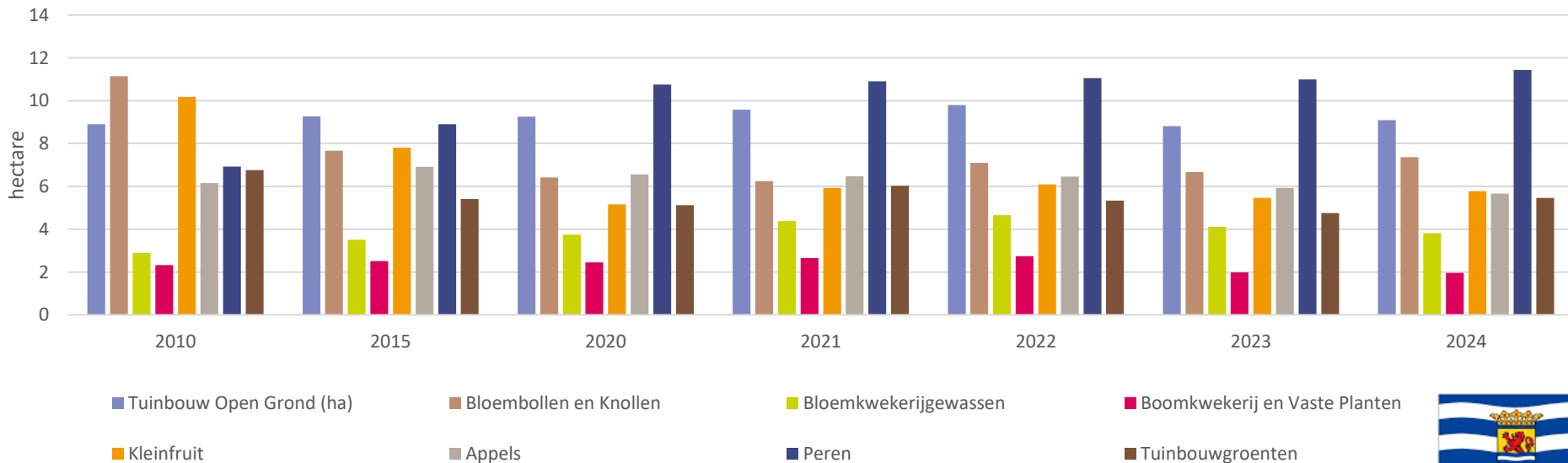

■ Akkerbouw (ha) ■ Aardappelen ■ Akkerbouwgroenten (o.a. uien) ■ Granen ■ Graszaden
■ Handelsgewassen (o.a. vlas) ■ Peulvruchten ■ Suikerbieten ■ Overige Akkerbouwgewassen ■ Braak

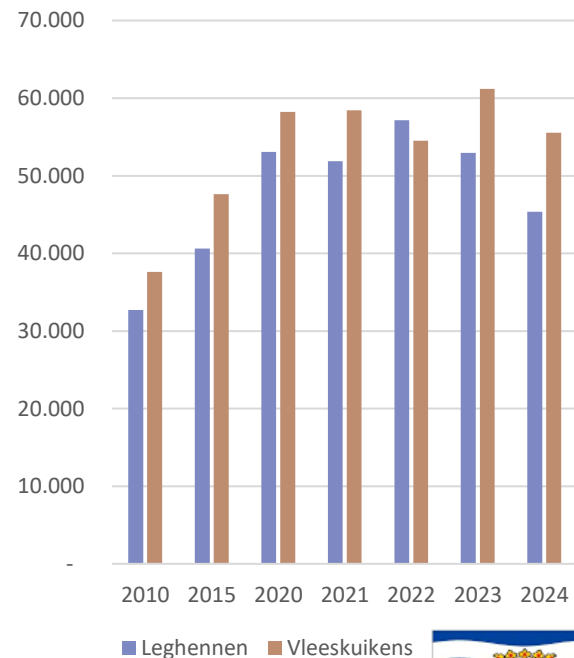
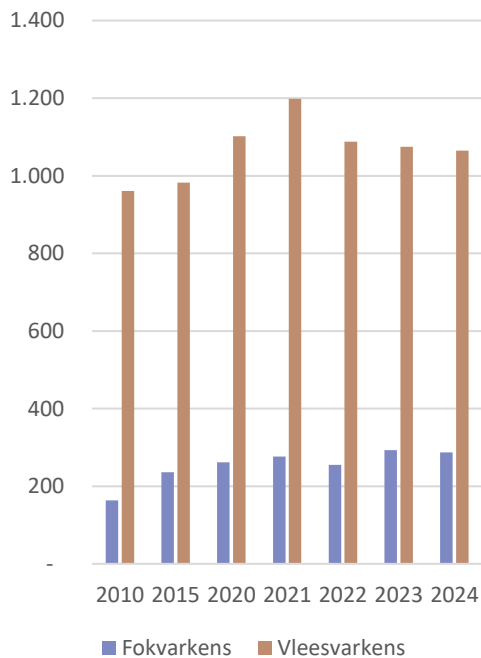
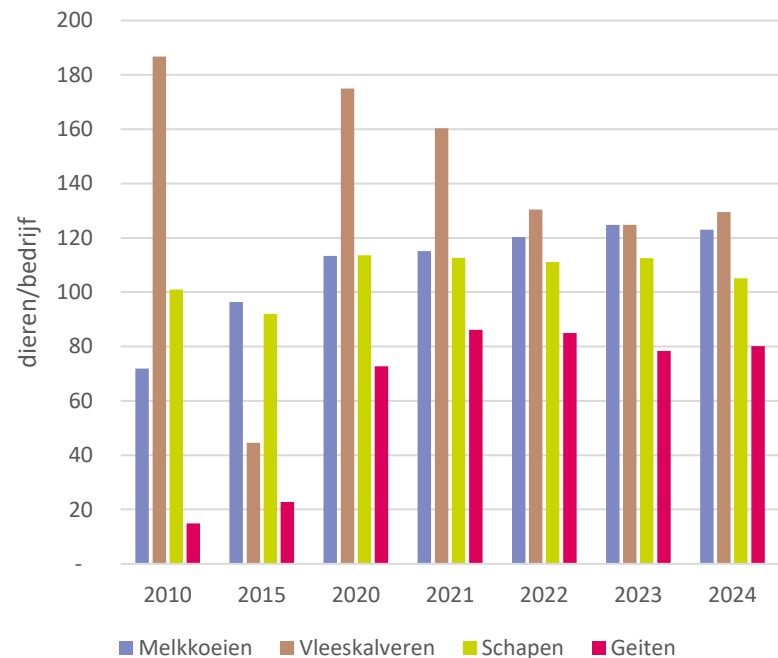

- Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per tuinbouwteelt
 - Een landbouwbedrijf met de betreffende tuinbouwteelt heeft de betreffende omvang van de aanwezige teelt

Gemiddelde bedrijfsomvang in hectares per landbouwbedrijf en per tuinbouwteelt

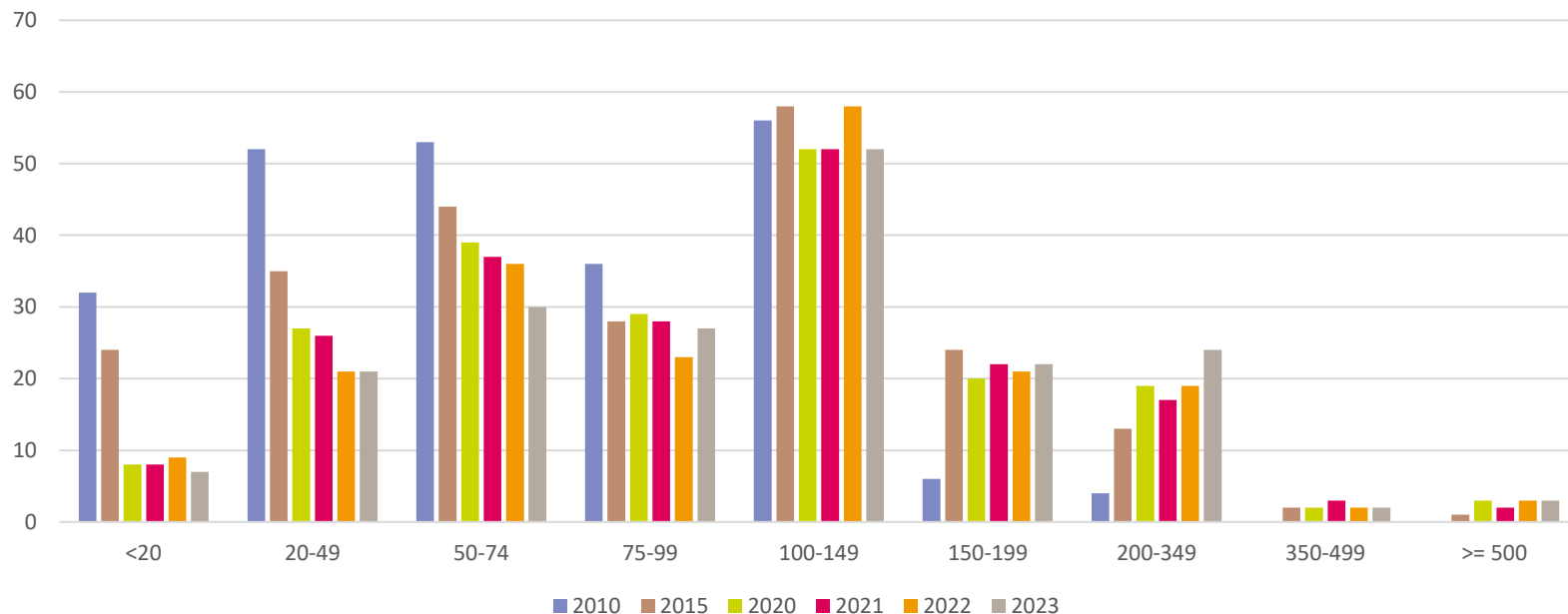

- Gemiddelde bedrijfsomvang in de veehouderij

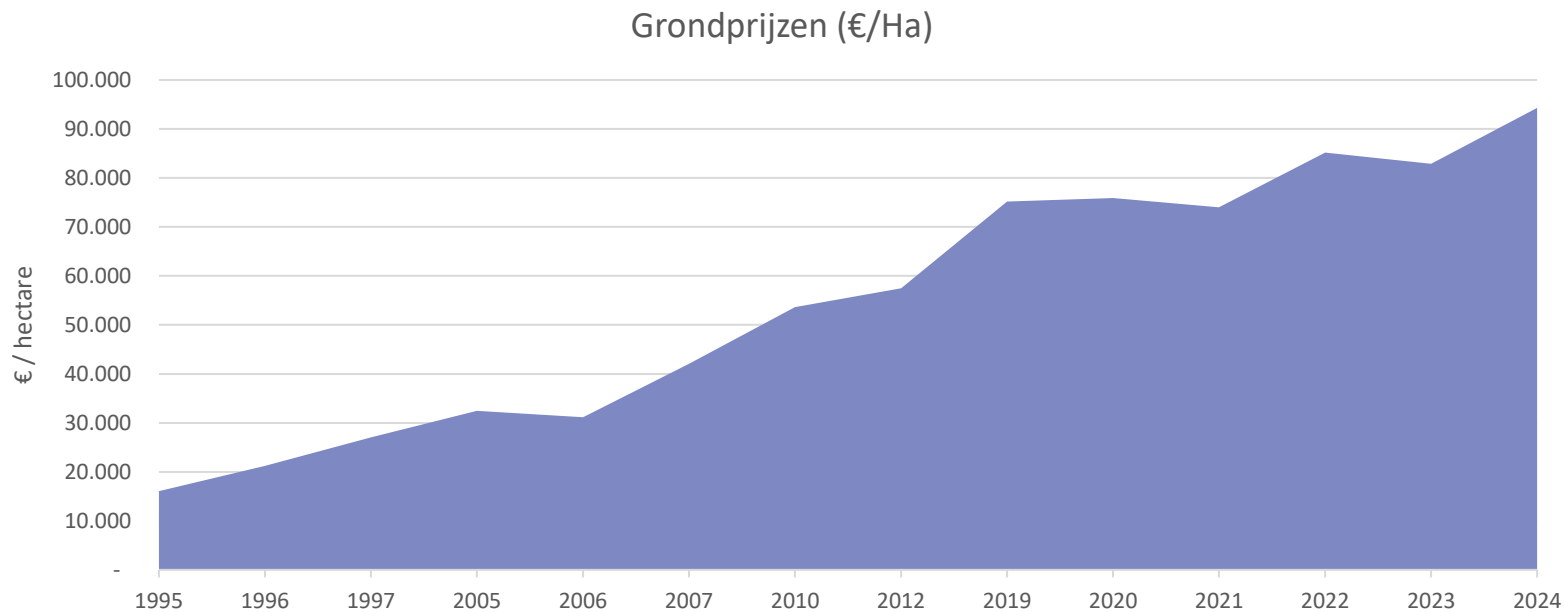

- Gemiddelde bedrijfsomvang in de melkveehouderij

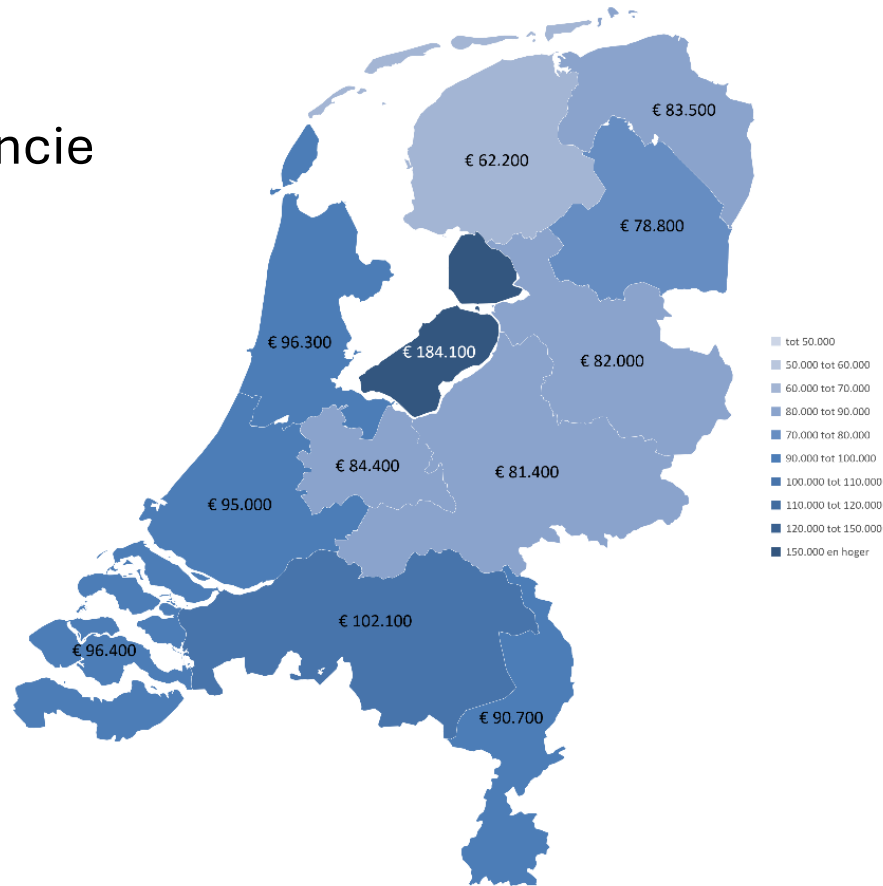
Aantal melkveebedrijven per grootte klasse

- Ontwikkeling van de prijzen van landbouwgrond

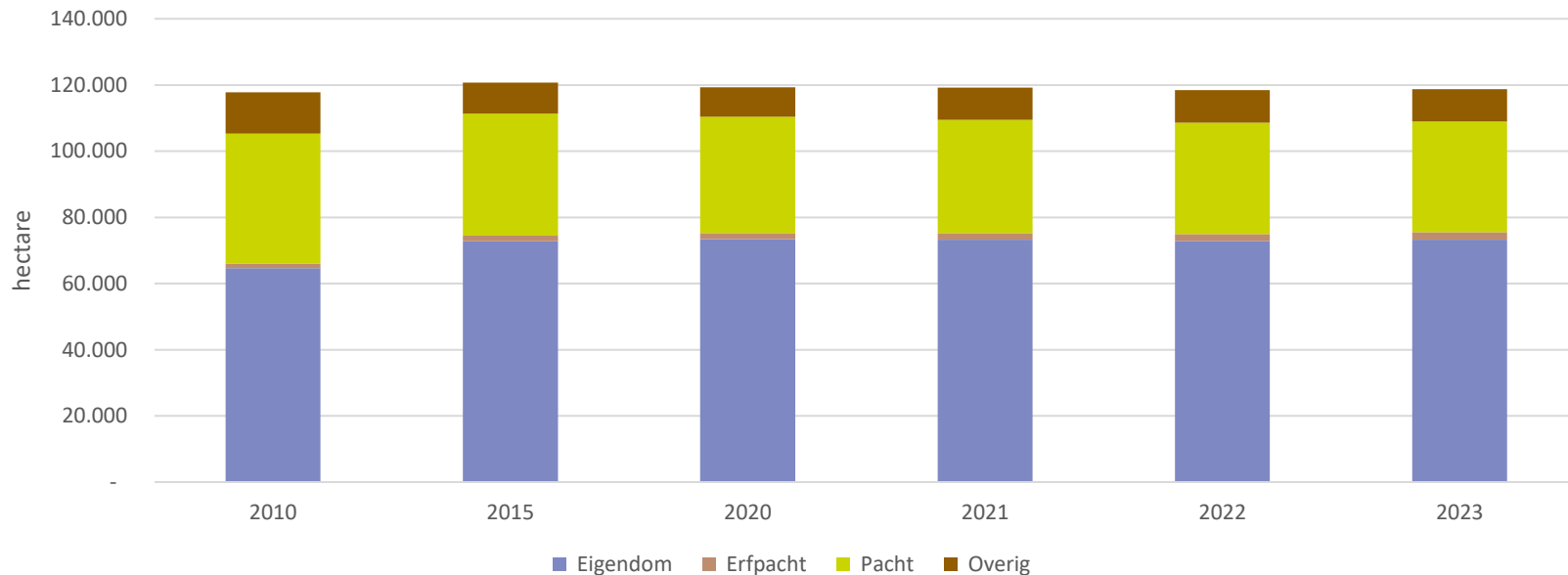

- Prijzen landbouwgrond per provincie in Nederland Q1 2025

- Oppervlakte eigendom en pacht

Oppervlakte (ha) eigendom en pacht Zeeland

Gewasdiversiteit van roterende teelten

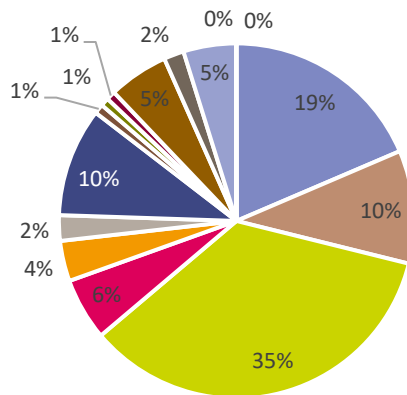

connecting
agri&food

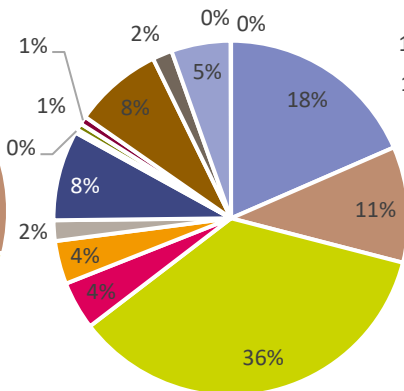
• Areaal roterende teelten in Zeeland

- Aardappelen
- Granen
- Handelsgewassen (o.a. vlas)
- Suikerbieten
- Braak
- Tijdelijk Grasland
- Snijmais
- Overige Groenvoedergewassen
- Akkerbouwgroenten (o.a. uien)
- Graszaden
- Peulvruchten
- Overige Akkerbouwgewassen
- Tuinbouwgroenten
- Luzerne
- Voederbieten

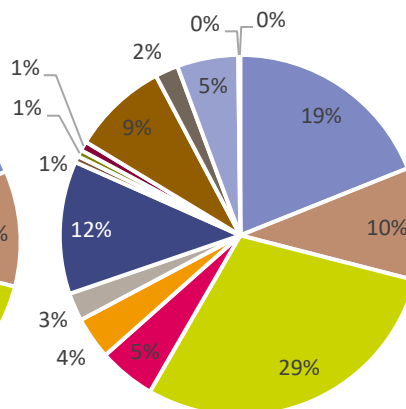
2010
99.688 ha

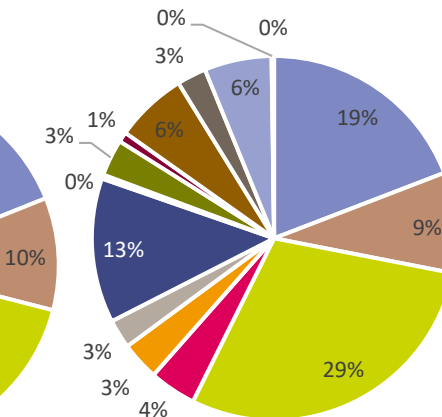
2015
102.001 ha

2020
99.865 ha

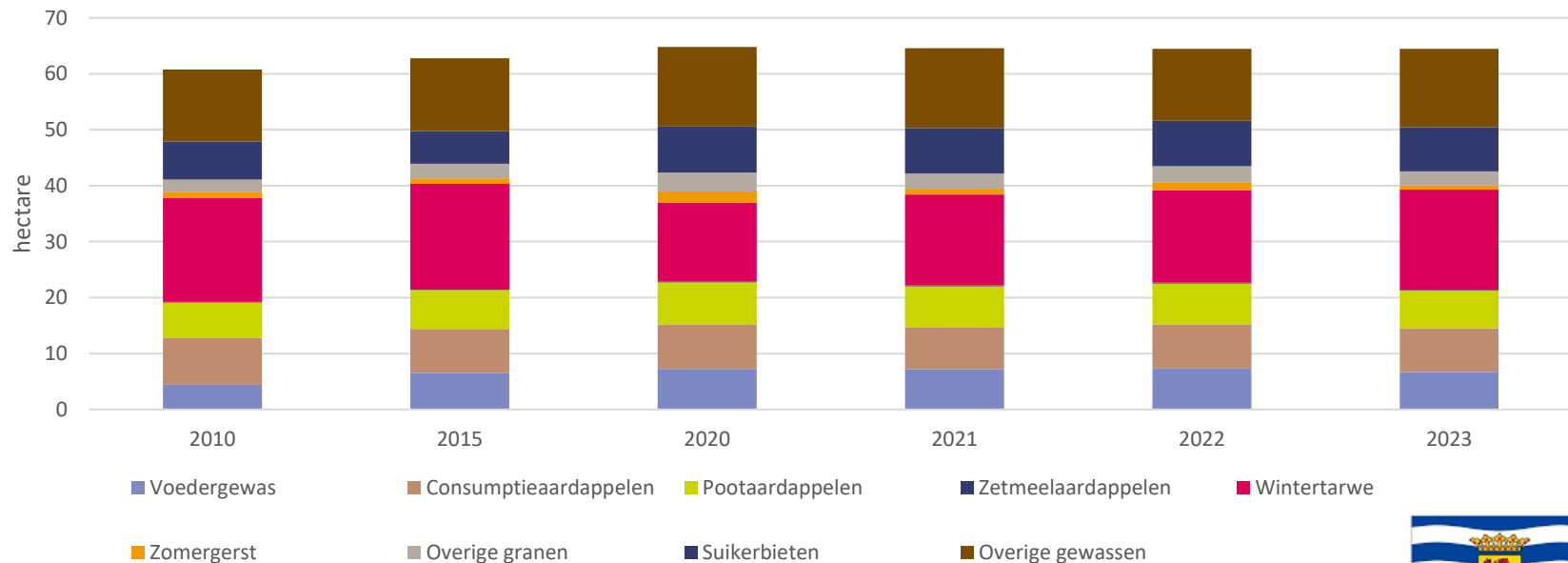

2024
98.993 ha

- Bouwplan akkerbouwbedrijven kleiregio

Bouwplan akkerbouwbedrijven kleiregio Nederland

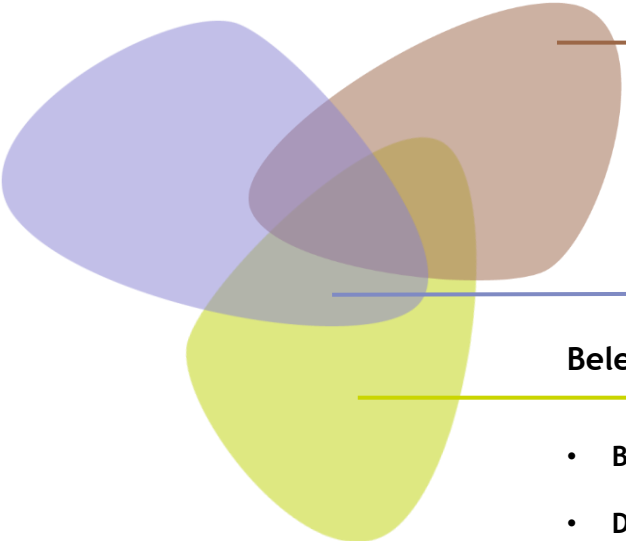

- Teeltmethoden op basis van de indicatoren Beleid
 - Biologische productie: $\pm 3\%$
 - Akkerranden: $\pm 1\%$
 - Agroforestry en voedselbossen: $\pm 0\%$
 - Eiwitgewassen: $\pm 4\%$

- Voorstel van geselecteerd data die als basis kunnen dienen voor een factsheet over de Zeeuwse landbouwsector
 - Aantal agrarische bedrijven en per deelsector
 - Gemiddelde bedrijfsomvang
 - Werkgelegenheid primaire sector Zeeland
 - Omzet landbouwbedrijven Zeeland en voor meest relevante deelsectoren
 - Aantal landbouwbedrijven met verbredingsactiviteiten Zeeland
 - Waaronder evolutie Korte keten bedrijven
 - Areaal eiwitgewassen
 - Melkveebedrijven en melkkoeien met weidegang

- Connecting Agri & Food:
 - Onafhankelijk in innovatie en advies met objectieve duiding

Smart Farming

- Realtime meten
- Emissies
- Preventie

Markt en Keten

- Verdienmodellen
- Sturingsvraagstukken
- Prijssystemen

Beleid

- Beleidsvraagstukken
- Doelvoorschriften
- Gebiedsplannen

Janneke Straver
Specialist Veehouderij &
Economie

Diane de Voogd
Specialist Landbouw &
Leefomgeving